

VILÁG
népünk

Keresztény szellemiségű
interregionális havilap

27. szám
2023. július

REMÉNYE

„Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk
és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.”

(Titusz 2:13)

A 13. SZÁZADI BEREHALMI ERŐDTEMPLOM (SZEBEN MEGYE)

Túrmezei Erzsébet

A harmadik

Valamit kérnek tőled.
Megtenni nem kötelesség.
Mást mond a *jog*,
mást súg az *ész*.
Valami mégis azt kívánja:

Nézd, tedd meg, ha teheted!
Mindig arra a harmadikra hallgass,
mert az a szeretet.

Messzire mentél.
Fáradt vagy. Léptél százat.
Valakiért még egyet kellene.
De tested, véred lázad.
Majd máskor! – nyugtat meg az *ész*.

És a *jog* józanságra int.
De egy szelíd hang azt súgja megint:
Tedd meg, ha teheted!
Mindig arra a harmadikra hallgass,
mert az a *szeretet*.

Valakin segíthetnél.
Joga nincs hozzá. Nem érdemli meg.
Tán összetörte a szíved.

Az ész is azt súgja: Minek?
De Krisztus nyomorog benne.
És a szelíd hang halkán újra kérlel:
Tedd meg, ha teheted!
Mindig arra a harmadikra hallgass,
mert az a szeretet!

Ó, ha a harmadik
egyszer *első* lehetne,
és diktálhatna, vonhatna, vihetne!
Lehet, elégnél hamar.
Valóban esztelenség volna.

De a szíved békességről dalolna,
s míg elveszítenéd,
bizony megtalálnád az életet!
Bízd rá magad arra a harmadikra!
Mert az a szeretet.

Szabó T. Anna

Elveszítetetlen öröm

Nem igaz, hogy az élet rút, kegyetlen,
sok öröm van, elveszítetetlen.
Van öröm, amely mindörökre tart,
nem árt neki szó, se tűz, se kard,
se fagy, se szélvész, átok vagy nyomor,
mitől a világ oly sokszor komor.

Van öröm, amely soha nem apad,
s ez az öröm: add másoknak magad!

Míg élsz, magadat mindig adhatod.
Adj szót, vigaszt, ha van, falatot,
derűt, tudást, vagy békítő kezet,
mindez Tiéd! Vesd másba s nézheted,
hogy nő vetésed, hozva dús kalászt,
s meggazdagítva lelked asztalát.
Csoda történik: minél többet adsz,
Te magad annál gazdagabb maradsz.

Egészségünk

Bevezető

A kislányom kb. három-négy éves lehetett, amikor valamilyen, nagyon súlyos fertőzést kapott.

Ez magas lázzal és hasmenéssel járt, a haja hullott el, és furcsán kacagott. Máskor is voltunk nehéz helyzetben fiam és lányom egészsége miatt. Többször volt alkalmunk kihívni a mentőt. Akkoriban, a kilencvenes évek közepén nehezen mozdultak, kevés volt a mentőcsapat. Volt olyan, hogy egy-két óra múltán ittas orvos jött ki, más-kor egy újabb orvos csupán egy fél paracetamolt adott, és távozott.

A feleségem többször bekerült egyik vagy másik gyerekkel a Mócok úti gyerekkórházba. Általában ugyanabba a kórterembe adtak helyet. Itt két kiságy és egy kórházi ágy volt. A kórházi ágyas gyermek anyja gyermeke mellé feküdhett, a két, kiságyas anyának pedig egyetlen szék volt oda-téve, ezen osztoztak. És ezt nem-egyszer egy hétig, vagy akár több ideig kellett kibírni, éjjel-nappal!

Utunk tehát újra csak ide vezetett. Erika a megivott vizet sem

tudta magában tartani, minden kiment belőle. Végül, azért hogy a kórokozó milyenségére az agy-gerincvelői folyadékból fényt derítsenek, gerinccsapolást végeztek rajta. Hosszú évek múltán is érezte a fájdalmat a gerincoszlopa közepén, ott, ahol a vastag tú a gerinccsatornáig hatolt. Nagyon nehezen stabilizálták helyzetét. Később kiderült, hogy egy, az afrikai misszionáriusok által használt módszer, vagyis egy fél pohár vízben feloldott kiskanál cukor és fél kiskanál só, kezdetben beadva valószínűleg helyreállította volna a szervezete egyensúlyát.

Ma is rossz érzéssel megyek el e régi, kolozsvári kórház mellett. Nem tudom, változtak-e azóta a körülmények, de az biztos, hogy a bajok és nehézségek megtanítanak Istenhez közeledni. Emlékszem egy esetre, amikor késő este a lépcsőház aljában, a postaládák előtt sírtam és imádkoztam hosszú időn át, míg valahogy a mentő megérkezett.

Egy másik éjjel pedig arra ébredtem, hogy Erika hangosan

Tartalom

Világ Reménye

27. szám, 2023. július

Versek.....	1
Egészségünk	
Az agy-gerincvelői	
folyadék.....	2
Szédülés (2.)	5
Az angol reformáció (4.).....	8
A végidő próféciai (8.)	14
A Teremtés bizonyítékai (3.)... 	17
Székelyföldi meghívó.....	20
Egy modern próféta:	
Ellen Gould White.....	23
A magyarok története (17.) ...	29
Gondolat	
Magány	34

nyög és vergődik. Teljesen le volt izzadva, és a homloka égetett. A feleségem kimerülve aludt mellette. Ekkor úgy döntöttem, nem költöm fel Ilonkát, sőt, a mentőt sem hívom ki. Erős elhatározás ébredt bennem, hogy a Nagy Orvoshoz fordulok, Aki a csodák Istene. Letérdeltem az ágy mellé, és kértem Őt, az Úr Jézus vére érdeméért, hogy gyógyítsa meg Erikát, és segítsen meg engem is teljesen megbízni Őbenne, és

nyugodtan aludni. Ezután eloltottam a villanyt, és lefeküdtem. Reggel első dolgom volt a gyermekhez hajolni. Homloka hűvös volt, és nyugodtan, szinte mosolyogva aludt.

Ma már felnőtt, nemsokára harminc évet tölt. Fogorvos lett, és egy kisfiú anyukája. Átvészeltük a gyerekkor nehéz pillanatait, melyek többek között arra hivatottak, hogy a gyermeket örökre a szülő szívéhez láncolják.

Az alábbi cikk az agy-gerincvelői folyadékáról szól. Tudományos nyelvezete magas szintű, az egyszerű ember számára talán nehezen érthető. De egyet soha se feledjünk: van Valaki, Aki mindezeket jól érti, Aki testünk minden sejtjét számon tartja. Ő, a nagy Tervező a mi biztos reményünk és orvosunk bármely helyzetben.

(J. E.)

Az agy-gerincvelői folyadék

Definíció

Az agy-gerincvelői folyadék egy olyan folyékony, átlátszó és világos anyag, amely szoros kapcsolatban áll az aggyal és a gerincvelővel. A belőle nyert minta diagnosztikai és terápiás (bajmegállapítási és kezelési) vonatkozásban egyaránt fontos szerepet tölthet be.

Leírás

Az agy-gerincvelői folyadék élettanának megismerése segítséget nyújt a laboreredmények értelmezésében és különböző neurológiai betegségek diagnosztikájában. Ezt a folyadékot az ún. *plexus chorioideus* – a négy agykamrában megtalálható szövet – termeli. Ez a *pia mater* (az agykérget borító membrán, vagyis hártya) és a *pókhálópárta* (vagyis a *subarachnoidea* – ez egy védő szereppel rendelkező membrán, mely a pia és a dura mater között helyezkedik el) alatti tér között kering. **A három membrán, vagyis hártya együttese az agyhártya (*meninx*) elnevezést viseli, és védő szerepet lát el.**

Az agy-gerincvelői folyadék tehát az agykamrákban termelődik, és az agyat, illetve a gerincvelőt veszi körül a pókhá-

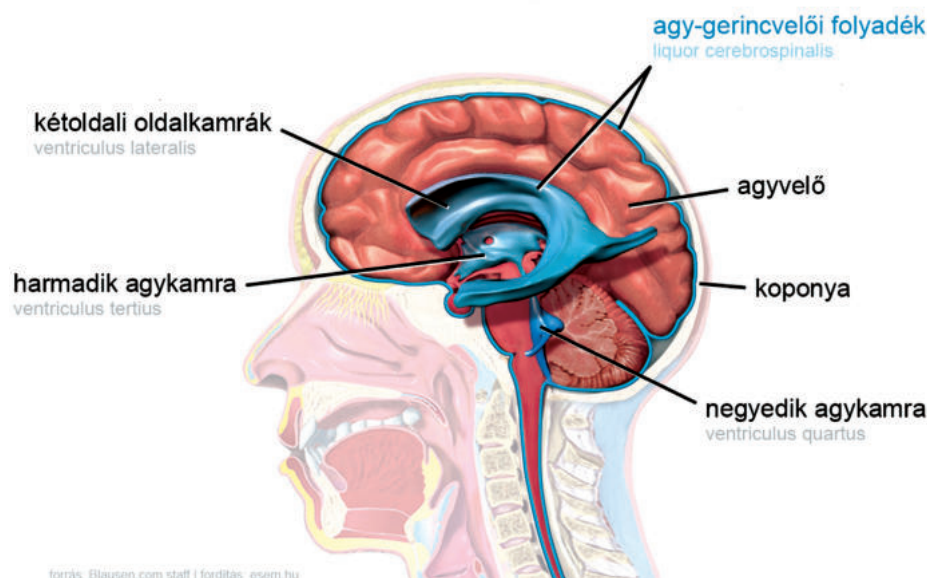
lópártyán belül. Körülbelül 150 ml mennyiségű, amelynek 20%-a az agykamrákban, a többi része pedig a subarachnoideális (pókhálópárta alatti) térben oszlik el. A *plexus chorioideus* átlagosan 20 ml agy-gerincvelői folyadékot termel óránként, amelyet a *Pacchioni granulomok* felszívnak. Az agy-gerincvelői folyadék termelődése és felszívódása az egészséges emberek többségénél egyensúlyban van, 15 H₂O cm¹ nyomásérték alatt, illetve 6 és 25 H₂O cm tolerálható határérték

¹ H₂O cm (vízcentiméter): az orvostudományban használt, a nyomásra vonatkozó mértékegység. 1 H₂O cm = 0,73 mmHg (higanymilliméter)

között, amely mért eredményt a vizsgálatot végző egyén jártassága, s ugyanígy a páciens ellazulásának mértéke vagy testhelyzete is befolyásolja.

Keringése

Az agy-gerincvelő folyadék az oldalsó agykamrákból a III. agykamrába, majd a IV.-be jutva kering a *Silvius-csatornán* keresztül. A folyadék a IV. kamrából a kamra oldalsó (páros) nyílásain (ún. *Luschka-féle nyílásokon*) keresztül távozik, vagy a IV. kamra középső nyílásán (*Magendie-nyílás*) át és a pókhálópárta alatti térbe jutva **beborítja az agy felületét és a gerincvelőt.**

A keringés felülről lefelé tartó irányban történik, amelyet főként az agyi vérerek lüktetésének az intenzitása befolyásol. Az agy-gerincvelői folyadék szállítása a pókhálóhártya alatti térből a vérbe bolyhokon keresztül megy végbe, amelyek szintjén a réseket gyulladásos folyamatok esetén baktériumok zárhatnak el, vagy subarachnoideális vérzés esetén sejtek.

Az agy-gerincvelői folyadék mozgásának a mechanizmusával kapcsolatban Louveau és társai 2015-ben leírták a központi idegrendszer funkcionális nyirokrendszerét. Ezek a perivaszkuláris csatornák megkönnyítik a különböző anyagok eltávolítását a központi idegrendszer szintjéről.

Mintavétel

Az agy-gerincvelői folyadék mintavételének a leggyakoribb módszere a **lumbálpunkció (gerinccsapolás)**. Fertőző és nem-fertőző betegségek előidézhetik a termelés-felszívódás egyensúlyának a felborulását. A lassú növekedésű agyi tömegek (pl.

tályog, daganat) a szabályozó mechanizmusok ellensúlyozása révén képesek megakadályozni a gyors nyomásnövekedést ezen mechanizmusok kimerüléséig; ellenben a gyulladásos betegségek felgyorsítják az agy-gerincvelői folyadék termelődését vagy felszívódását, illetve a gyulladás okozta agyi ödéma következtében megnövekszik annak nyomása.

Megjegyzés

A koponyaúri nyomásfokozódás a kisagy és az agytörzs hátra és lefelé tolódása által légzési elégtelenséget és/vagy halált okoz a légzőközpontok összenyomása miatt.

Különböző – fertőző és nem-fertőző – betegségek esetén megváltozik az agy-gerincvelői folyadék összetétele. Kétszáznál több fehérvérsejt vagy négyszáznál több vörösvértest előfordulása zavaros makroszkópikus képet ad. A sárgás elszíneződés vagy xanthochromia fontos kritérium a subarachnoideális vérzés diagnózisában.

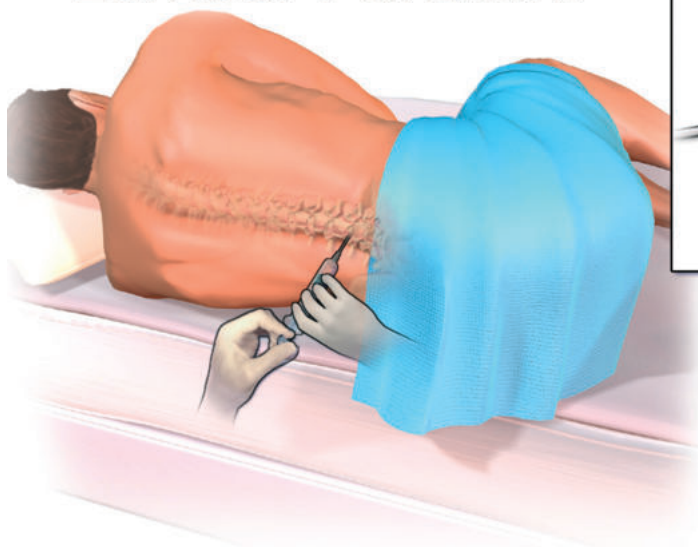
Laboratóriumi vizsgálatok, diagnózis felállítása

A folyadék több (pl. 3 vagy 4) tárolóba gyűjtésével meg lehet különböztetni a csapolás miatt kialakult traumás vérzést a subarachnoideális vérzéstől, a különböző tárolókban előforduló vörösvértestek megszámlálásával, amelyek ezután centrifugáláson és spektrofotometriás vizsgálaton esnek át a xanthochromia azonosítása érdekében. Ha a vörösvértestek száma, valamint a xanthochromia mértéke csökken, kizárható a subarachnoideális vérzés.

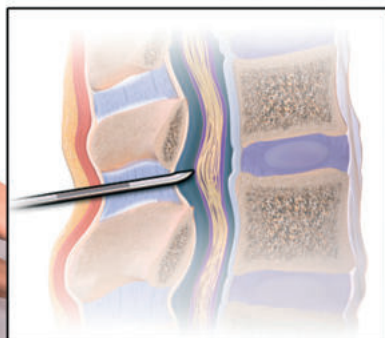
Az agy-gerincvelői folyadék ideálisan nem tartalmaz sejteket, azonban ötnél kevesebb sejt jelenléte klinikai szempontból nem releváns. A pleiocitózist (több sejt előfordulása) minden esetben össze kell vetni a klinikai tünetegyüttessel. Például számos betegség esetén előfordulhat az eozinofil sejtek (a leukociták egyik altípusa) számának növekedése. Így:

❖ fertőző betegségekben, mint a *Mycobacterium tuberculosis*

Lumbar Puncture

Lying Position

Sitting Position

Gerinccsapolás (lumbálpunkció) kétféle – oldalon fekvő és ülő – testhelyzetben

(azaz, a Koch-bacillus, a TBC okozója) esetében, és

- ❖ nem fertőző betegségekben
 - limfóma,
 - leukémia,
 - subarachnoideális vérzés,
 - a lumbálpunkció következtében,
 - hajszerű sérülése miatt kialakult traumatikus vérzéskor.

A fehérjék előfordulása az agygerincvelői folyadékban élettanilag korlátolt (+/-30 mg/dl mennyiségkülöséggel) **a vér-agy gát révén**; éppen ezért ez egy érzékeny mutató a központi idegrendszer érintő betegségek esetében. A fehérjemennyiség enyhén megnövekedhet **cukorbetegség** miatt. Továbbá magasabb fe-

hérjemennyiség figyelhető meg olyan központi idegrendszeri érintő állapotokban, mint a subarachnoideális vérzés, **szklerózis multiplex**, Guillain-Barré szindróma, **rosszindulatú daganatok**, illetve traumás gerinccsapolás következményeként, valamint **fertőzések** esetén.

Az agygerincvelői folyadékban levő cukor mennyisége általában a vérben levő cukormennyiség kétharmadának (>0,6 arány) felel meg. **A cukorszint csökkenése az agygerincvelői folyadékban bakteriális vagy gombás fertőzésre utal.** Vírusos fertőzés esetében viszont ez a szint viszonylag változatlan marad. Nemfertőző betegségek,

mint például a **leukémia**, a központi idegrendszer limfómája vagy a súlyos subarachnoideális vérzés szintén a cukorszint csökkenését okozhatja.

Az agygerincvelői folyadék vizsgálatának paraméterei közé tartozik a laktát is, amely a bakteriális és a **vírusos meningitisz (agyhártyagyulladás)** megkülönböztetésében jelent segítséget, amennyiben a páciens a gerinccsapolást megelőzően nem folytatott antimikrobiális kezelést.

Dr. Jánosi Ferenc

(Átvéve az *Élet + Egészség* folyóirat 2020/2. számából a Kiadók engedélyével.)

A szédülés (2. rész)

Az előző lapszámban elkezdtük tanulmányozni a szédülések fajtáit, mostani cikkünk során pedig további, a szédüléssel járó megbetegedéseket fogjuk tárgyalni.

Fóbiás szédülés

A fóbiás¹ szédülés mint kóros állapot a félelmi zavarok kategóriájába tartozik. Az egyén, egy-egy kiváltó tényező hatására, túlméretezett félelmi reakcióval válaszol. Egyesek esetében a fő szimptóma (tünet) a szédülés, s ezért ezt így is fogják az orvosnak előadni. Ezen szédülés elő fog állni akkor, amikor az érintett személy az adott félelmével szembesül, vagy egy hasonló helyzet előrelátható. Ilyen félelem lehet a magasság – ekkor tériszonyról beszélhetünk

(bár egy adag természetes félelem a magasságtól benne van a legtöbb emberben), félelem a nyilvánosság előtti beszédetől, különböző állatoktól (például egér, pók, kutya, kígyó és egyebektől) való félelem. Ezen kívül az illető félhet olyasvalakiktól, akikkel

addigi rossz tapasztalata volt (pl. fogorvos, orvos, stb).

Ha a beteg mindig egy bizonyos helyzetben szédül, például amikor egy félelmi vagy egyéb stresszhelyzet éri – akkor nagy valószínűséggel – **fóbikus szédüléssel** van dolgunk. Ezen állapot sokszor már fiatalkorban előáll. Ez nem egy szervi megbetegedés,

Gyakran az olyan fiatal, aki folyton szédül, valami lelki eredetű bántalommal küzd

¹ A *fóbia* különböző helyzetekben felépő, legtöbbször indokolatlan viselkedés vagy ösztönös félelem. A görög *phobosz*: rettegés szóból alkotott pszichológiai szakszó.

A testtartás hibái. Az első négy pozíció helytelen, csak az ötödik a helyes

ennek következtében *kezelése is inkább a pszichológia területe.*

Különböző módszerek állnak rendelkezésünkre. Az egyik szerint a beteg *fokozatosan* megbátározódik a félelmet keltő ingerrel. Például, ha valaki a pókoktól fél, akkor eleinte csak beszélgetnek róluk, majd a beteg egy játék-pókot megérint, majd egy igazi kicsi pókot néz egy akvárium-ban, majd egy nagyobb, és így tovább. Ugyanígy meg lehet szokni a kutyákat, a sötétséget, a magasságot, a fogorvosokat, a vizsgázást, és egyéb, félelemkeltő helyzeteket vagy személyeket. Ugyanakkor gyakran gyógyszeres kezelésre is szükség van.

Migrénes szédülés

A migrénről minden bizonytalanságot hallottunk, mint *egyfajta fejfájásról*. Mindmáig nem sikerült végérvényesen feltérképezni e betegség mibenlétét. Egyféleképpen az agyi ereknek egy működészavar – többnyire összeszűkülése, de ennél több, az agyi idegműködésnek zavarát is magába foglalja. A migrénről bővebben talán egy másik alkalommal fogunk beszél-

ni. A migrén nem ritka jelenség, főleg fiatal korban lép fel – egyoldalú fejfájás, sokszor émelygés, hányinger, a beteg visszahúzódik a külvilágtól és egy sötét szobában húzza meg magát, hiszen a fény és a zaj nagyon zavarja. Sok migrénes beteg kb. egy fél órával a roham előtt előre megérzi, hogy a fejfájás be fog következni, s ilyenkor nagyon ingerlékenyé válik, majd megjelennek nála a fentebb felsorolt szimptomák. Ezt a jelenséget *a migrén aurájának* nevezik.

Azonban a migrén nem ritkán más tünetekkel is együtt jár. Azt tudjuk, hogy egy agyvérzés esetén például a beteg szimptomái az agy érintett tájékától függenek. Ha például a beszédközpont szenved vérellátásihiányt, akkor a betegnek beszédzavara lesz, és így tovább. A migrén is ilyenképpen felléphet az agy különböző részein. Ha a kisagyban lép fel a zavar, akkor ez szédüléshez vezet. Mivel a migrén annyira sokféleképpen nyilvánulhat meg, vannak olyan betegek, akiknek a szédülés tűnik a legzavaróbb szimptomának.

A migrén ellen vannak elég jó gyógyszerek, amik sok beteg életében enyhülést hoznak. Természetesen ezek közvetett módon a szédülést is enyhítik. Csak orvosi előírásra kaphatók, hiszen szív- és érbetegeknél, időskorban és egyéb esetekben ellenjavallott.

Nyaki eredetű szédülés

Orvosi tapasztalatom szerint elterjedt állapot, bár a szakirodalomban vitatott e betegség létezése. Sok ember szenved a gerincoszlop kopásos bántalmaiban. A gerincoszlop csigolyákból áll, ezeket több kis ízület kapcsolja össze, amik a gerincoszlop hajlékonyságát biztosítják. (ezért is olyan bámulatos a gerincoszlop – vagyis a hátgerinc – mert amellett hogy stabilitást ad, hajlékony, rugalmas is). Az évek során a nehéz munka, a görnyedés – akár egy képernyő előtt is -, a rossz testtartás a csigolyák és az ízületek kopásához vezet. Előáll az úgynevezett *artrózis* – vagyis *porckopás*. A csigolyák esetében ezt orvosilag *spondilózisnak* nevezik. Leggyakrabban az ágyéki tájékon jelenik meg, de sajnos nem ritka a nyaki spondilózis sem. Az ízületek kopása azt jelenti, hogy a porc a megerőltetés helyén megvékonyodik, viszont az ízületek szélén csontos kinövések jelennek meg – úgynevezett oszteofiták.

Az agyat vérrel a nyaki ütőerek látják el, de van egy pár gerincoszlopi ütőér is ami vért szállít az agyhoz. Ezek a nyaki csigolyák mentén húzódnak a vállunk magasságától egészen a nyakszirti

koponyáig. A nyaki csigolyáknak természetes kinövéseik vannak, ezek egy hézagot zárnak be. Ezen a lyukakon keresztül megy az ütőér. Amikor porckopás áll be és megjelennek a kóros csontos kinövések, ezek beszűkíthetik a lyukakat, amin keresztül az ütőér halad, evvel a vér folyását is gátolják.

A feltevés az, hogy azért szédülnek olyan személyek, akik nyaki spondilózisban szenvednek, mert ilyen módon a vérellátás hiányt szenved, főleg, ha a beteg túlságosan előre vagy hátra dönti a fejét. Mások megkérdőjelezték azt, hogy ezen kóros csontkinövések által előállt szűkületek egy valós vérellátáshiányt okoznának.

Mint mondtam sajnos nem ritka a nyaki spondilózissal rendelkező betegeknél a szédülés. Nincs rá egy kimondott kezelés. Ezért, amit a beteg tehet az, hogy kerülje azt a testtartást, amelyben a szédülés előszeretettel előáll. Sok betegnél a fej hátradöntésénél lép fel, ezért náluk ez a pozíció kerülendő. Gyógytorna is segíthet a tünetek enyhítésében.

Az egyensúly-érzékelő szerv gyulladása

Múlt cikkünkben tárgyaltunk a jóindulatú rohamszerű pozicionális szédülésről. Ezen szédülés az egyensúlyérzékelő szervtől ered a belső fülben. Ezen szerv másféleképpen is megbetegedhet, leggyakrabban gyulladás által. Hogy a gyulladás miből ered, még nem állapították meg végérvényesen, egyesek egy vírusos fertőzést tartanak a gyulladás okának. Az ilyenkor fellépő szédülés erőtel-

jes, körkörös, izzadsággal, erős szívveréssel, hányingerrel, néha hányással jár együtt. Rendszerint megjelenik a *nisztagmusz* is (a szemek akaratlanul ide-oda mozognak).

A beteget nagyon megviseli ez az állapot és általában felkeresi az orvost. Gyakran végül a kórházba kerül az ilyen beteg, az orr-fül-gégészeti részlegre. Kezelése magas dózisu kortizollal történik. Sok esetben a szimptómák teljesen megszűnnek a kezelés során, ez kb. a pácienseknek a felét teszi ki. Más esetben a szimptómák enyhülnek, de marad egy bizonyos szédüléses-koordinációs szavar. Ahogy telnek a napok, a páci-

ségesebb, annál könnyebben jönnek létre ezen új koordinációs beidegződések és annál inkább veheti fel a beteg ugyanazt az életvitelt és mozgási szokásokat mint betegsége előtt. Természetesen az új képességek elsajátítását jelentős módon elősegíti a speciális gyógytorna, amit amennyire lehet, minden páciensnek végeznie kell. Sajnos egyes betegek maradhatnak hosszú távú következményekkel. Szédüléses ember nem végezhet akármilyen munkát – pl. nem dolgozhat háztetőkön, magasságban, stb.

Agyvérzés esetén fellépő szédülés

A szédülés mint tünet előállhat egy agyvérzés esetében is. Ez természetesen egy orvosi sürgősség, minél hamarabb kap a beteg megfelelő akut-kórházi ellátást, annál nagyobbak az esélyei a jó felépüléshez. Az agyvérzés esetén előálló szédülés nagyrészt a kisagy vérellátásának kiesése miatt áll be. Tudjuk azt, hogy nyelvünkben olyannyira meghonosodott agyvérzés alatt valójában mi **vagy egy ér eldugulását vagy egy valós vérzést értünk.** Ha a szédülés más tünetekkel együtt áll elő, mint például bénulás, a látás kiesése, beszédza-

A nyaki tájékat érdemes jó karban tartani, akár otthon elvégzett nyújtógyakorlatokkal is

varok, a beteg egyre álmosabb, stb. akkor a gyanú agyvérzésre terelődik. Ha a beteg inkább idős, dohányzik, magas a vérnyomása, magas a koleszterinszintje, vannak már valamiféle érlemezéses problémái (mint például szívinfarktusz, vagy kezdeti stádiumban levő érszűkület) akkor megint megvannak a kockázati té-

ens adaptálódhat az új egyensúlyi helyzethez. Ilyenkor a kisagy megszokja a szédülés ingereit, és mint egy új képességet, megtanulja ezekhez alkalmazni a testtartását.

A szédülés megmarad, de a beteg megtanul vele élni, új beidegződések jönnek létre. Minél fiatalabb valaki és minél egész-

A szédülés lehet agyvérzésnek a tünete is

nyezők arra, hogy az akut (vagyis hirtelen fellépő) szédülésnek az okát egy esetleges agyvérzésben keressék.

Ha egy újszerű nem múló szédülés áll be, mindenképp forduljunk azonnal orvoshoz. Ideális esetben meg lehet különböztetni

már a rendelőben az agyvérzés által előállt szédülést az egyensúlyérzékelő szervtől származó szédüléstől. Kezelése kórházban történik attól függően, hogy milyen természetű a dolog: iszkémiás, azaz érdugulás általi, vagy vérzéses. Ám minél hamarabb

történik a kezelés, annál jobb a kilátások a beteg felépülésére nézve.

Összefoglaló

Amint az alábbiakban olvashattuk, a szédülés sokféle lehet, érintheti úgy az idősebbeket, mint a fiatalabb korosztályt. Tanácsom az, hogy ne habozzunk felkeresni házi orvosunkat, ha ezzel a tünettől küzdünk, mert sok esetben létezik valamilyen segítség, legyenek akár kézenfekvő, otthon elvégezhető gyakorlatok, akár egy gyógyszer, vagy a megfelelő szakorvosi ellátás, esetleg sürgősségi ellátás.

Kívánok minden olvasónak jó egészséget, és további szép nyarat!

Dr. Rupárcsics Arnold

A reformáció története

Az angol reformáció (4. rész)

A metodista egyház születése

(Folytatás)

Isten védelme a támadások közepette

Isten szolgálói rögzös úton jártak. Befolyásos és művelt emberek felhasználták hatalmukat ellenük. Egy idő után sok pap adáz harcot indított Isten szolgálói ellen és a gyülekezetek ajtaját bezárták a tiszta igazság és hirdetői előtt. Az anglikán papság a szószékről bélyegezte meg őket, táplálva a sötétség, a tudatlanság és a gonoszság lelkületét.

Az irgalmas Isten Wesley Jánost újra meg újra csoda útján mentette meg a haláltól. Amikor a csöcselék dühe feltámadt

ellene, és nem látszott semmi út a menekésre, egy emberi formát öltött angyal lépett mellé. A csöcselék meghátrált, és Krisztus szolgája épségben került ki a veszélyből.

Wesley ezt mondta egyik alkalommal, amikor megszabadult a felbőszült csöcseléktől:

„Sokan megpróbáltak letaszítani, amikor a csúszós hegyi ösvényen a város felé igyekeztünk. Jól tudták, hogy ha egyszer már a földön vagyok, aligha állok fel újból. De egyáltalán nem bötött meg, még csak meg sem csúsztam, míg teljesen ki nem ke-

rültem a kezük közül... Bár sokan szerettek volna a galléromat vagy ruhámat megragadva lerántani, de meg sem tudtak fogni. Csak egyetlen ember tudta a mellényem végét megragadni, amely csakhamar a kezében maradt; a másik végének, amelynek a zsebében egy bankjegy volt, csak a fele szakadt le...

Egy erős, izmos férfi, aki teljesen mögém került, többször felém csapott egy nagy tölgyfa bottal, amellyel ha csak egyszer is a tarkómra sújt, minden további bajomtól megóv. De minden alkalommal mellé talált. Nem tudom hogyan, mert sem jobbra, sem balra nem tudtam kitérni... Egy másik rohanva közelített a tömegem keresztül, s amikor ütésre emelte a karját, hirtelen leejtette, s miközben csak megsimogatta a fejem, így szólt: »Milyen puha a haja«... Az elsők, kiknek az érzései meg-

Epworth, a Wesley fivérek szülővárosa

változtak, minden alkalommal a város hősei voltak, a csöcselék vezérei, akik közül az egyik díjnyertes birkózó volt a zsigváron...

Milyen apró fokként készít fel Isten bennünket akaratának teljesítésére! Két évvel ezelőtt egy tégladarab horzsolta fel a vállamat. Egy év múlva pedig egy kő ütött meg a két szemem között. A múlt hónapban egy ütést kaptam, ma este pedig kettőt; az egyiket, mielőtt a városba jöttünk, a másikat, miután elhagytuk a várost. De egyik sem számított. Jóllehet, egy ember teljes erejéből mellbe vágott, a másik pedig szájon, olyan erővel, hogy azonnal kiserkent a vérem, de egyiktől sem éreztem nagyobb fájdalmat, mintha csak egy szalmaszállal érintettek volna."

A gyűlölet keresztüzében

Azokban az első időkben a metodistákat – a népet éppúgy, mint a prédikátorokat – az anglikán egyház tagjai gúnyolták és üldözték. De üldözték őket a köztudottan hitetlenek is, akiket haragra lobbantott a metodistákról fes-

tett hamis kép. Az igazságszolgáltatás elé állították őket, amelynek csak a neve volt ez, mert annak a kornak a törvényszékei csak ritkán szolgáltattak igazságot. Üldözőik sokszor bántalmazták őket. A csöcselék házról házra járva meg rongálta bútoraikat és egyéb tárgyaikat. Meglopta őket, és durván bántalmazta a férfiakat, nőket és gyermekeket.

Egyszer-másszor ilyen hirdetményekkel szólították fel az embereket:

„Akik vállalkoznak a metodisták ablakainak betörésére és házuk kifosztására, gyűljenek össze a megadott időben és helyen!”

Az emberi és isteni törvénynek ez a nyílt megsértése büntetlen maradt. **Rendszeresen üldözték azokat, akiknek csak az volt a vétkük, hogy a bűnösöket a pusztulás útjáról a szentség útjára akarták vezetni.**

Wesley védekezése

Wesley János ezt mondta az ellene és társai ellen emelt vádakról:

„Egyesek azt állítják, hogy ezeknek az embereknek a tanai hamisak, tévesek és vakbuzgók; hogy újak és mostanáig ismeretlenek voltak; hogy kvékerek, fanatikusok, pápisták. De ezt a fondorlatos állítást már a gyökerénél elvagtuk, részletesen kimutatva, hogy ennek a tannak minden ága a Szentírás világos tanítása, miként azt egyházunk magyarázza. Ezért nem lehet sem valótlan, sem téves, feltéve, hogy a Szentírás igaz.”

„Mások viszont azt állítják: »tanaik túl szigorúak; túl szűkre szabják a mennybe vezető utat«. És valójában ez az eredeti kifogás (minthogy egy ideig szinte csak ez volt az egyetlen), és titokban ez az, ami ezer más, különböző formában megjelenő kifogás mögött húzódik.

De vajon jobban leszűkítjük a mennybe vezető utat, mint Urunk és az apostolok? Szigorúbbak-e tanításaink, mint a Bibliáé? Vizsgálj csak meg néhány világos igehelyet:

A Christ Church katedrális Oxfordban. 1725-ben itt szentelték John Wesley-t diakónussá, majd rá három évre anglikán pappá

»Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és minden erődből és teljes elmédből!« »Minden hivalkodó beszédért, amit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján.« »Akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére míveljetelek.«

Ha tanításaink szigorúbbak, mint ez, akkor lehet minket hibáztatni, de a lelkek mélyén tudjátok, hogy ez nem így van. És ki lehet egyetlen jótával is kevésbé szigorú Isten Igéjének megrontása nélkül? Isten titka-inak bármelyik sáfára hűségese- nek nyilvánítható-e, ha szent megbízatásának bármely pont- ját megváltoztatja? Nem! Nem kisebbíthet semmit, nem tom- píthat semmit, köteles minden embernek kijelenteni:

»Nem süllyeszthetem a Szent- írást a ti ízlésetekhez. Nektek kell hozzá felemelkednetek, vagy örökre elvesztek!«

Bibliellenes tanítások a 17–18. században

Az a lelki hanyatlás, amely közvetlen Wesley kora előtt Ang- liában mutatkozott, nagymérték- ben az ellentmondásos tanítások következménye volt.

Törvényellenesség

Sokan azt állították, hogy Krisz- tus eltörölte az erkölcsi törvényt, ezért a keresztényeknek nem kötelező betartani; hogy a hívő megszabadult „a jó cselekedetek szolgaságából.”

Jóra vagy rosszra predesztinálva

Mások, akik jóllehet elismer- ték a törvény örökérvényűségét, kijelentették, hogy szükségtelen a lelkészeknek a népet arra buz- dítani, hogy engedelmeskedjék a törvénynek, mivel akiket Isten üdvösségre kiválasztott, azok „az isteni kegyelem ellenállhatatlan sugallatára gyakorolni fogják a

kegyességet és az erényt”, míg azok, akiket örök kár- hozatra ítélt, amúgy “sem tudnak Isten törvényének engedelmeskedni.”

A választottak bűne valójában nem bűn

Megint mások, akik szintén azt vallották, hogy „a választottak nem eshet- nek ki a kegyelemből, és nem veszthetik el Isten ke- gyét”, arra a még megdöb- bentőbb következtetésre jutottak, hogy „a gonosz cselekedetek, amelyeket elkövetnek, valójában nem bűnösök, és nem kell őket Isten törvénye áthágásá- nak tekinteni; következé- slegesen a választottaknak nincs okuk arra, hogy meg- vallják bűneiket, sem pedig arra, hogy megtérés útján szakít- sanak velük”.

Ezért kijelentették, hogy **még a legsúlyosabb bűn „sem bűn Isten szemében,** amely külön- ben az isteni törvény áthágásá- nak minősül”, **ha a választottak egyike követte el,** „mert a válas- zottak egyik lényeges és jelleg- zetes tulajdonsága, hogy semmi olyat nem tudnak csinálni, ami nem tetszik Istennek, vagy amit a törvény tilt.”

Az erkölcsi törvény elleni támadás Sátán munkája

Lényegében ugyanezeket az ellenszenves dogmákat tanítot- ták a későbbi közkedvelt tanítók és teológusok is – azaz, hogy Is- tennek nincs változhatatlan tör- vény, amely meghatározza az igazságot, **hanem maga a társa- dalom határozza meg az erköl- csi normát,** és ez a norma állan- dó változásnak van kitéve. Ezt az elgondolást ugyanaz a mesteri

szellem sugallja, aki már a menny bűntelen lakói között elkezdte munkáját, mert meg akarta dönteni az isteni törvény jogos korlátozásait.

Az a tanítás, hogy Isten minden embernek megváltoztathatatlan jellemet adott, sok embert arra indított, hogy megtagadja Isten törvényét. Wesley határozottan tiltakozott e következetlen tanítók tévedései ellen, és kimutatta, hogy ez a tanítás, amely ellentmondásokhoz vezet, ellentétben áll a Szentírással.

„Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek.” „Ez jó és kedves dolog a mi megtartó Istenünk előtt, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és az igazság ismeretére eljusson. Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki adta önmagát váltságul mindenekért” (Titusz 2:11; 1 Timóteus 2: 3–6).

Isten korlátlanul adja Lelkét, hogy minden ember megtalálhassa az üdvösség útját. Tehát Krisztus, „az igazi világgosság eljött volt már a világba, amely megvilágosít minden embert” (János 1:9). Az az ember veszti el üdvösségét, a ki szántsándekekkel elutasítja az élet ajándékát.

Isten törvénye örökérvényű

John Wesley arra az állításra, hogy Krisztus halálakor a Tízparancsolat előírásai a ceremóniális törvénnyel együtt érvényüket veszítették, ezt válaszolta:

„Krisztus nem törölte el a Tízparancsolatban lefektetett erkölcsi törvényt, amelyre a próféták is nagy súlyt helyeztek. Nem azért

jött, hogy bármelyik pontját is hatálytalanítsa. Ez olyan törvény, amely sohasem változtatható meg: »megáll örökké, mint a felhőben levő bizonyosság«... A világ kezdete óta megvan, »nem kőtáblákra«, hanem **az emberek szívébe lett írva**, amikor a Teremtő kezéből kikerültek. És bár az egykor Isten ujjával írt betűket jó részt eltorzította a bűn, mégsem törölhetők ki teljesen, amíg némi fogalmunk is van arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. Ez a törvény minden korban az egész emberiségre vonatkozik, mivel nem függvénye sem időnek, sem helynek, sem a változásnak kitett egyéb körülménynek, csak Isten természetének, az ember természetének, és az Isten és ember közti változhatatlan kapcsolatnak.

»Nem azért jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább hogy betöltsen«... Jézus itt kétségekívül azt mondja – következetesen mindahhoz, amit előtte és utána mondott –: azért jöttem, hogy

megszilárdítsam a maga teljességében az emberi magyarázatokkal szemben; azért jöttem, hogy megvilágítsam azt, ami sötét, vagy homályos; azért jöttem, hogy feltárjam minden részének igazi és teljes horderejét, hogy megmutassam a benne levő összes parancsolat hosszúságát, szélességét és teljes nagyságát, minden ágának a magasságát és mélységét, felfoghatatlan tisztaságát és lelkeségét.”

A törvény és az evangélium közötti összhang

Wesley a törvény és az evangélium tökéletes harmóniáját hirdette:

„A törvény és az evangélium között tehát olyan szoros kapcsolat van, amilyen csak elképzelhető. A törvény egyrészt állandóan utat készít az evangéliumnak, és figyelmünket reá irányítja; másrészt az evangélium állandóan a törvény tökéletesebb betöltésére

John Wesley lovasszobra a washingtoni Wesley Theological Seminary területén. Wesley, 50 éven át tartó megújulási szolgálata folyamán kb. 400 ezer kilométert tett meg lóháton. Ez a Föld kerületének tízszeresét tenné ki

befolyásol bennünket. A törvény például azt kívánja, hogy szeres-sük Istent, szeressük felebaráta-inkat, legyünk szelídek, alázato-sak és szentek. Mi pedig érezzük, hogy erre nem vagyunk ké-pek.

Igen, »ez embereknél le-hetetlen«, de ismerjük azt az isteni ígéretet, hogy Ő ad nekünk ilyen szeretetet, és alázatossá, szelíddé és szentté tesz minket. Ragad-juk meg az evangéliumot, ezt az örömezetet, és hi-tünk szerint »a törvénynek igazsága beteljesül ben-nünk« a Jézus Krisztusba ve-tett hit által...

Krisztus evangéliumának legtekintélyesebb ellensé-gei között vannak azok – mondta Wesley – akik nyíl-tan és kifejezetten magát a törvényt kárhoztatják, és a törvény ellen szólnak; akik arra biztatják az embereket, hogy szegjék meg a tör-vényt, hígítsák fel, lazítsák fel, bontsák meg parancsait, és ne csak egyet, a legkiseb-bet vagy a legnagyobbat, hanem az összes parancso-latot... E nagy csalást kísérő körülményekben az a leg-meglepőbb, hogy azok, akik ennek áldozatul esnek, va-lóban azt hiszik, hogy Krisz-tust dicsőítik, ha megváltoztatják törvényét, és hogy Őt magasztal-ják fel, miközben megcsorbítják tanításait.

Igen, úgy tisztelik, miként Jú-dás, amikor így szólt: Üdvöz légy, Mester, és megcsókolta Őt. Jézus jogosan válaszolhatná bárme-lyiküknek: Csókkal árulod-e el az embernek Fiát? Ez nem más, mint csókkal elárulni Őt: beszélni vé-réről, és elvenni koronáját; **tűzet gyújtani a törvény valamely**

részeivel az evangélium előbb-revitelének ürügyén. Nem, való-ban nem lehet senki sem mentes e vád alól, aki úgy prédikál a hitről, hogy megpróbálja közvetlenül

Wesley János szobra egy másik amerikai metodista intézet, az Asbury Theological Seminary udvarán (Wilmore, Kentucky)

vagy közvetve félretenni a tör-vény bármely részét; aki úgy pré-dikálja Krisztust, hogy semmibe veszi vagy valamiképpen gyengíti Isten legkisebb parancsolatát.”

Azoknak, akik azt hangoztat-ták, hogy „az evangélium prédiká-lása a törvény minden rendelteté-sét betölti”, Wesley így válaszolt:

„Ezt teljes mértékben tagad-juk. Ez nem tölti be a törvény legfontosabb rendeltetését – ne-vezetesen az emberek büntu-

datra ébresztését, és azoknak a fölébresztését, akik még mindig a pokol határán alszanak.” Pál apostol kijelenti, hogy „**a bűn ismerete a törvény által vagyon**”,

„és ameddig az ember nem ébred tudatára annak, hogy bűnös, nem érzi igazán, hogy szüksége van Krisztus engesztelő vérére... Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra – mi-ként maga az Úr mondja –, hanem a betegeknek. Ezért orvost ajánlani az egészsé-geseknek, vagy legalábbis a magukat egészségesnek képzelőknek, nevetséges dolog. Először meg kell győzni őket arról, hogy be-tegek, máskülönben nem köszönik meg fáradozásai-tokat. Éppen ilyen nevetsé-ges dolog Krisztust ajánlani azoknak, akiknek a szíve ép, mert még sosem tört össze.”

A hűséges szolgálat gyümölcse

Tehát miközben Wesley Isten kegyelmének evangé-liumát prédikálta, Mesteré-hez hasonlóan igyekezett „nagyra tenni a törvényt és dicsőségessé”. Híven vé-gezte azt a munkát, amit Isten bízott reá, és dicső volt az az eredmény, ame-

lyet megláthatott. Hosszú, több mint nyolcvan évig tartó életének végén, amelyből fél évszázadnál többet vándorlelkészként töltött, nyilvántartott követőinek száma meghaladta a félmilliót.

De hogy mekkora volt az a tö-meg, amely munkája nyomán a bűn rontásából és mélységből magasztosabb és tisztább élet-re jutott, és mennyi volt azok-nak a száma, akik tanítása által mélységesebb és gazdagabb ta-

pasztalatokat szereztek, azt csak akkor fogjuk megtudni, amikor az egész üdvözült család Isten országában lesz. Wesley élete felbecsülhetetlenül értékes tanulságot kínál minden kereszténynek. Bárcsak tükröznék a magyülekezeti Krisztus e szolgájának hitét és alázatosságát, lankadatlan buzgalmát, önfeláldozását és odaadását!

Wesley sokáig nem akart kilépni az anglikán egyházból, és a methodista mozgalmat azon belül irányította. Azonban 1784-ben, mivel London püspöke megtagadta egyes, a methodista mozgalomhoz tartozó, és az Újvilágba küldendő prédikátorok felszentelését, végül ezt maga John Wesley tette meg. Ez pedig már visszvonhatatlanul egy új felekezetet jelentett. Így hát Wesley még abban az évben kijelentette, hogy a methodista társaságok attól kezdve az angol egyháztól teljesen függetlenül működnek.

John Wesley 1791. március 2-án halt meg, 87 éves korában. Életében több, mint 40 ezer prédikációt tartott, sokszor nagy tömegek előtt. Ezen Isten által felhasznált ember befolyása kiterjedt nem csak az akkori angolszász világra, hanem követői révén az egész földre, pozitív hatást gyakorolva máig az emberiség történelmére.

A methodista mozgalom alapítói három alapvető tanításban határozták meg keresztény hitüket:

1) Minden ember, természetéből adódóan, halott a bűneiben.

2) Az ember megigazulása csupán és egyedül a Krisztus érde-meibe vetett hit által lehetséges (azaz, a jó cselekedetek egyáltalán nem igazíthatnak meg).

3) Ugyanakkor, a valódi hit a szentség belső és külső gyümölcseit fogja teremni.

A methodizmus gyakorlati meg-látásához köthető a mértékletesség (alkoholelles), rabszol-

gaság-ellenes, és az erőszakot, háborút elutasító mozgalmak megszületése.

Wesley halálakor a methodista egyház kb. 100 ezer tagot számlált, s ebből 60 ezer a brit szigeteken, a többi pedig az Egyesült Államokban élt. 1851-re pedig már majdnem másfél millióra nőtt a methodisták száma Nagy-Britanniában.

A methodista mozgalom a társadalom minden rétegét felölelte, az arisztokráciától kezdve a szegény munkásokon, parasztokon, bányászokon át a bűnözőkig, és az Újvilág fekete rabszolga lakosságáig. Ma 80 millió ember vallja magát methodistának az egész világon.

(Folytatjuk)

A fenti cikk **Ellen G. White:** *A nagy küzdelem* című könyvének *A kései angol reformátorok* fejezete alapján készült (Advent Kiadó, Budapest, 1986), további, internetes források felhasználásával.

Függelék

John és Charles Wesley házasságai

John Wesley későn házasodott. 1751-ben, 48 évesen vette el, nagyon rövid ismerkedést követően a nála hét évvel fiatalabb Mary (Molly) Vazeille-t (1710–1781). Mary Goldhawként született, és Noah Vazeille hugenotta bankár özvegye volt, akitől több gyereke született. Első férje halálakor tízezer fontot örökölt (mely mai viszonyok között 2,8 millió fontnak felel meg). Csakhogy házasságuk kezdettől fogva rosszul működött. Hamar kiderült, hogy teljesen különbözik a természetük. Molly féltékeny volt, néha agresszív, John pe-

John felesége, Molly Vazeille

dig sokat volt távol, sőt, menekült tőle.

1758-ban szétváltak, majd újra összeköltöztek. Molly bosszút áhítva, elárulta férje legféltettebb titkait ellenségeinek, további üldözést zúdítva rá. Mint várható, ez a lépés teljesen elidegenítette őket egymástól. Az asszony végül húsz év után, 1771-ben végleg elhagyta férjét. Közös gyerekük nem volt. Ez a házasság a methodista mozgalom történetének egyik legérzékenyebb pontja, amiről érthetően nem szívesen beszélnek.

Ugyanakkor John mindvégig kitartott az önfegyelem, és önmegtagadás útján. Az

étkezésben nagyon mértékletes volt, és minden munkatársát arra buzdította, hogy mindig kevesebbet egyenek, mint amennyit kívánnának. Másrészt minden reggel 4 órakor kelt, és 8 óráig imában és a Biblia tanulmányozásával töltötte a reggelt. Innen eredt munkásságának hihetetlen sikere. Krisztussal való kapcsolata ma is minden kereszténynek példának és figyelmeztetésül szolgál.

Eközben, ami a házasságot illeti, öccse, Charles kapcsolata a walesi származású Sarah (Sally) Gwynne-el mindezek ellentéte

volt. Charles és Sarah majdnem negyven éven át boldog családi életet éltek, és több gyerekük született. Charles nagy adottságú énekszöveg szerző volt, életén át több, mint 6500 éneket írt. A zenét mások szerezték hozzájuk, néhányukat maga Friedrich Handel zenésítette meg. Charles Wesley a házasságkötését követően visszalépett a metodista mozgalom vezetőségéből. Felesége mindvégig kitartott a kálvini tanítás mellett, melyet George Whitefield révén fogadott el.

Megjegyzés

Isten különleges Gondviselése volt az, hogy a reformáció számos úttörőjének szép házaselete volt, megtért, istenfélő asszonyokkal az oldalukon. Így például megemlíthetjük Luther Márton és Bora Katalin, Kálvin János és Idelette de Bure, Zwingli Ulrich és Anna Reinhard, vagy Apáczai Csere János és Aletta van der Maet példamutató kapcsolatát.

(Forrás: wikitree.com/Mary-Vazeille, wesleysheritage.org.uk, britannica.com/Charles-Wesley)

Összeállította: **J. E**

A végidő próféciái (8. rész)

A második feltámadás és az utolsó ítélet

A végső nagy támadás¹

„És mikor eltelik az ezer esztendő, a Sátán eloldatik az ő fogságából.

És kimegy, hogy elhitesse a föld négy szegletén lévő népeket, a Gógot és a Magógot, hogy egybegyűjtse őket háborúra, akiknek száma, mint a tenger fövénye.

És feljövének a föld szélességére, és körülvevék a szentek táborát és a szeretett várost; és Istentől a mennyből tűz szálla alá, és megemészté azokat.” (Jelenések 20:1–9)

Az ezer év végén zajlik le a bűn történelmének utolsó felvonása. Isten városa alászáll a mennyből a neki előkészített helyre:

„És én János látám a szent várost, az új Jeruzsálemet, amely az Istentől szálla alá a mennyből, elkészítve, mint egy férje számára

felékesített menyasszony.” (Jelenések 21:2)

„Mert eljön az Úr, és harcol azok ellen a népek ellen, amint harcolt vala ama napon, a harcnak napján.

És azon a napon az Olajfák hegyére veti lábait, amely szemben van Jeruzsálemmel napkelet felől, és az Olajfák hegye közepén ketté válik, kelet felé és nyugot felé, igen nagy völgygyé, és a hegynek fele észak felé, fele pedig dél felé szakad.” (Zakariás 14:3–4)

A nagyon nagy méretű, úszó sziget-szerű mennyei Jeruzsálem a mai Jeruzsálem helyén, az Olajfák-hegyének szétválása nyomán keletkező hatalmas fennsíkra száll le, beborítva a Közel-Kelet tekintélyes részét.²

² „És a város négyszögben fekszik, és a hossza annyi, mint a szélessége. És megméré a várost a vesszővel tizenkétezer futamatnyira: annak hosszúsága és szélessége és magassága egyenlő.” (Jelenések 21:16) Ha a 12 ezer futam

Ezt követően, Isten a második feltámadásban részesíti az elkárhozottakat, s ekkor bizonyosodik be az, hogy Isten mennyire helyesen döntött: egy sem lesz közöttük, aki Jézus elé szaladva, bocsánatot kérjen. Sőt, Sátán és démoni seregeitől vezetettve, a tengernyi milliárdok a mennyből alászállt Égi Jeruzsálem köré vonulnak, Sátánnal együtt remélve azt, hogy sokaságuk ereje által bevehetik azt, újra megölve Krisztust, szentjeivel együtt.

De milyen esztelen e próbálkozás...! **Hogyan tudná a bolhányi**

(stádium, vagy sztadion) mely 12.000 x 0,185 km = 2.220 km a négyzet alakú város kerületét jelenti, akkor egyetlen oldal 550 km, tehát a területe 550 x 550 = 302.500 km². Ez akkora, mint a mai Románia területe plusz Magyarország területének háromnegyede. Ha az említett méret csupán a város egyik oldalára vonatkozik, akkor ennek területe 2.200 x 2.200 = 4,84 millió km² lenne, ez pedig megegyezik a jelenlegi Izrael, Libanon, Jordánia, Szíria, Irak, Irán, Törökország és majdnem az egész Szaúd-Arábia összterületével.

¹ A sorozat előző, 7. részét lásd lapunk 24–25. (2023. április–májusi) számában.

teremtő a csillagrendszer milliárdjainak az alkotóját, sőt, az élet egyedüli forrását és fenntartóját elpusztítani?

Igen, egyszer már kezükre adta magát, mint reszkető, ártatlan Bárány azon a rettenetes éjjelen, a Gecsemáné-kertben, hogy majd a rákövetkező dél előtt szétárja kezét a gonosz, felszögelő kezek előtt a Golgotán. De ez csak egyszer történhetett meg. Nincs szükség még egy áldozatra. Nem ragadhatják meg többé kegyetlen, büntől szennyes kezek a Szent Bárány ártatlan tagjait. Nem lesz soha többé kifeszített, elkínzott teste a gúnyos, istenkáromló tömeg látványossága.

A sokunk számára oly érthetetlen, hosszas és nyomasztó küzdelem valójában már véget ért. Győzött az, aki egyaránt Júda

oroszlánja³ és Isten szeplőtelen Báránya.⁴

A tömeg a dicsőséges város fele menetel. Vannak soraiban ateisták, akik csak azt akarták elhinni, amit látnak. Most már észlelhetik feltámadásuk tényét, és szemekkel láthatják Őt, de mégsem ébred szeretet a szívükben az Elutasított iránt, Akinek alkotásait naponta szemlélve, s kegyelmét szüntelen érezve, hitre juthattak és megtérhettek volna.

Vannak ott hűtlenné vált hívők is: a lázadók földi ősatyja, az Éden

³ „Ne sírj: ímé győzött a Júda nemzetségéből való oroszlán, Dávid gyökere, hogy felnyissa a könyvet és felbontsa annak hét pecsétét.” (Jelenések 5:5)

⁴ „Íme az Istennek ama Báránya, aki elveszi a világ bűneit!” (János 1:29) „Mert ilyen főpap illet vala minket, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elválasztott...” (Zsidók 7:26)

kapujától s az angyalok társaságától elmenekült Kain; a rettenetes sorsú, Dávidra értelmetlenül féltékenykedő Saul király, Isten hajdani kegyeltje és felkentje. És ott van a borzalmas végzetű Júdas is, a Jézushoz legközelebb álló tizenkettő egyike.

Ott menetel a romlott és vérszomjas Jezabel, és mindazon nők, akiket Sátán elvakított az élvezetek és bálványok káprázataival.

Ott vannak minden idők önző és kegyetlen haduraj, akik milliók szenvedését és halálát sem találták soknak azért, hogy önfelmagasztaló vágyálmaiknak hódoljanak: Nagy Sándor, a római császárok, Dzsingisz kán, Napóleon, Hitler, Sztálin, Mao-ce-tung, Pol Pot – lelkiismeretlen kiszolgálóikkal együtt.

Isten városa, a Mennyei Jeruzsálem a mai Izrael területét is magába foglalja majd. A Dávid tornyának nevezett, valójában középkori oszmán és mameluk eredetű citadella romjai Jeruzsálem óvárosában

Ott vannak az Inkvizíció kínzásainak kiötlői, meg az ellenreformáció szerzetes-katonái, akik Jézus drága nevét az ajkukra véve, fanatikus társaságukkal együtt Sátán buzgó végrehajtóivá lettek.

Ott vannak a közömbös keresztények, a bűnszeretők, s az álszentek. A mértéktelenség rabjai, a szeretetlenek, a fősvények, a megbocsátani nem tudók, és a hideg, kemény szívűek.

Vajon én hol leszek?

Vajon te hol leszel?

Ma melyik oldalon állunk?

Az utolsó ítélet

A támadók gyűrűje bezárul. De ekkor Jézus trónusa megjelenik a Szent Város felett, és az imént feltámadottak, miközben erejük és komor lendületük tovatűnik, ámultan nézik Azt, Akit el akartak pusztítani. És ez lesz az ők Isten elé való állásuk pillanata, amikor mindegyiküknek szembesülnie kell élete cseledeteivel, elmulasztott alkalmával, és rádöbbenie Isten hatalmas, eljátszott kegyére.

„És láték egy nagy fehér királyiszéket, és a rajta ülőt, akinek tekintete elől eltűnék a föld és az ég, és helyök nem találtaték.

És látám a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt; és könyvek nyittatának meg, majd egy más könyv nyittaték meg, amely az életnek könyve; és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint.

És a tenger kiadá a halottakat, akik ő benne voltak; és a halál és a pokol is kiadá a halottakat, akik ő nálok voltak; és megítéltetének mindnyájan az ő cselekedeteik szerint.” (Jelenések 20:11–13)

Képzeljük el a Teremtőnek az életünkről készült részletes videó-ját, amelyet abban az esetben leszünk kénytelenek végignézni, ha figyelmen kívül hagyva a Szentlélek számtalan, megtérésre hívó gyengéd indíttatását és mégis mindannyiszor ellenszegülve, már minden esélyünket eljátszottuk...!

„**Mert ha szándékosan vétkezünk, az igazság megismerésére való eljutás után**, akkor többé nincs bűnökért való áldozat, hanem az ítéletnek valami rettenetes várása és a tűznek lángja, amely megemészti az ellenszegülőket.” (Zsidók 10:26–27)

Miután minden elítélt meggyőződött Isten döntésének igaz-

ságos voltáról a saját esetét illetően, **az Úr visszaveszi az élet ajándékát azoktól, akik ezt csak a maguk és környezetük kárára használnák fel** – ha továbbra is megtarthatnák azt.

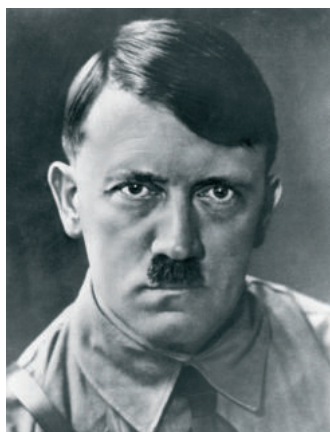
Isten szent és különleges, bünt-megemészto tüze ekkor alászáll, és az Új Jeruzsálem körül álló megszámlálhatatlan sokaságot megemészti, egy hatalmas tűztóvá alakulva.

„És ha valaki nem találtatott beírva az életnek könyvében, a tűznek tavaiba vetteték.” (Jelenések 20:15) **„Ez a második halál, a tűznek tava.”** (14. vers)

Egyesek, akik sok gonoszsgot követtek el, több, a kevesebb bűnnel megterheltek pedig rövidebb ideig szenvedik el e tüzet, míglen sorban elhamvadnak.

„És amely szolga tudta az ő urának akarata, és nem végezte el, sem annak akarata szerint nem cselekedett, sokkal büntetettik meg;

Aki pedig nem tudta, és büntetésre méltó dolgokat cselekedett, kevesebb büntetettik. És valakinek sokat adtak, sokat követelnek tőle; és akire sokat bíztak, többet kívánnak tőle.” (Lukács 12:47–48)

Pokoli statisztika: Bonaparte Napóleon (1769–1821) háborúi kb. 3,5–7 millió emberélet kioltásáért felelősek, nem számítva a sebesüléseket, gazdasági károkat, s a háborúk egyéb velejáróit.

Az Adolf Hitler (1889–1945) és csatlósai által gerjesztett második világháború 70–85 millió halottat jelentett, plusz a többi borzalmat: nemi erőszakot, testi-szellemi károsodást, hihetetlen anyagi kárt.

Joszif Sztálin (1878–1953) és Mao Ce-tung (1893–1976) kommunista diktatúrái csupán az ő uralkodásuk alatt 20, illetve 40–70 millió áldozatot követeltek a tisztogatások, kivégzések, lágerek és előidézett éhségek révén. Mind nekik, mind segítőiknek felelniük kell majd Isten előtt az ítélet nagy és rettenetes napján

Lesz egy nap, amikor a földhöz hasonlóan, a tenger is kiadja halottait – vagyis feltámadnak mindazok, akik benne lelték halálukat

„...és megítéltetének a halottak (...) az ő cselekedeteik szerint.” (Jelenések 20:12)

A démonok sokkal hosszabb ideig gyötrődnek, míg legutolsóként a bűn ő-szerzője, Sátán semmisül meg:

„Akkor szól majd az ő bal keze felől állókhoz is:

Távozzatok tőlem, ti átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek és az ő angyalainak készítette.” (Máté 25:41)

„És az ördög, aki elhitette őket, vetteték a tűz és kénkö távába, ahol van a fenevad és a hamis próféta; és kínoztatnak éjjel és nappal örökkön örökké.” (Jelenések 20:10)

Ugyanerre vonatkozik az alábbi vers is:

„És az ő kínlódásuknak füstje felmegy örökkön örökké; és nem lesz nyugalmuk éjjel és nappal, akik imádják a fenevadat és annak képét, és ha valaki az ő nevének bélyegét felveszi.” (Jelenések 14:11)

Az „örök tűz” és a „kínoztatnak... örökkön-örökké”, s ugyanígy a „kínlódásuk füstje felmegy örökkön-örökké” kifejezések első látásra azt sugallják, hogy Sátán és követői tudatos állapotának, és testi-lelki szenvedésének soha sem lesz vége.

Ez egy nagyon nehéz bibliai probléma, amelyet majd a következő cikkünkben vizsgálunk meg.

(Folytatjuk)

Jancsó Erik, Kolozsvár

A Teremtés bizonyítékai (3. rész)

A célok létezésének érve

Az intelligens megtervezés, vagyis az alkotó Isten létezésének harmadik bizonyítéka abban áll, hogy minden létező dolognak meghatározott célja van, vagyis semmi sem létezik céltalanul.

A Nap meleget és fényt áraszt, a Hold felel az éjszakai fényért,

meg (a Nappal együtt) a tengeren lezajló árapály (apály-dagály) jelenségéért. A méhek, meg egyéb rovarok beporozzák a virágokat, a zöld növények oxigént termelnek – az esőerdők, meg a Csendes-óceán algamezői termelik az általunk beszívott, vagyis az

atmoszféránkban létező oxigén legnagyobb részét.

Minden valamilyen hasznot hajt: még a gyomnövények jó része is orvosilag hasznosítható gyógynövény. Méhek és virágok! Egymás nélkül nem létezhetnek! Egy virágtalan világ a halál világa, a méhek gyomirtók és szennyezés általi elpusztításával pedig e világ eljövételét készítjük elő.

A verebek

Mao Ce tung-nak egyik problémája a verebekkel volt. Egy napon kiszámolta embereivel együtt azt, hogy a verebek fejeként 2 kg gabonát fogyaszthatnak el egy évben, károsítva ezáltal a kommunista gazdaságot. Hamarosan meg is született a rendelet: Kínában minden veréb kiirtandó!

Az 1958-62 között zajló Nagy Előrelépés program keretében életbe lépett a Négy Kártevő Elleni Kampány (Csú Szí Háj), azaz a verebeken kívül a legyek, a szúnyogok és a patkányok lettek megcélözva.

Ami a verebeket illeti: milliók rontottak rájuk, lőttek le őket, s e madarak elpusztítása hazafias cselekedetnek számított. Ahol nem férhettek hozzá fészkeikhez, ott zajt csaptak dobolva, lábasokat zörgetve egész éjjel, megakadályozva pihenésüket, úgy hogy

a kis madarak a kimerültség miatt lehulltak a fákról, bokrokról, háztetőkről s egyéb helyekről. Hamarosan az ott honos verébfaj szinte teljesen eltűnt.

Csakhogy mindez egyáltalán nem segített, sőt: a sáskák és egyéb rovarok meg hernyók, amelyek a verebek táplálékához tartoztak, rendkívül elszaporodtak, és nagy csapást jelentettek az árvizeken és aszályon kívül, amelyek akkoriban Kínát sújtották. Végül 1960-ban a verébirtást leállították, és helyettük a házi poloskákra támadtak.

Ezen kívül a Nagy Előrelépés program idején a Kommunista Párt a földművesek millióit kényszerítette arra, hogy vas- és acélgyártásba kezdjenek. A gyom- és rovarirtószereket ész nélkül használták. Mindezen elhibázott lépések, egyebekkel, meg a természeti csapásokkal együtt a

Nagy Kínai Éhséghez vezettek, amelynek során kb. 30-40 millió ember pusztult el azokban az években (1959-61 között).

Még a Györgyfalvi-negyedben laktunk, amikor a tömbházunk előtti nagyon szép juharfa egy nap megtelt apró fekete bogarakkal. A levelek kezdtek összezecsavarodni, s ahogy telt az idő, féltő volt, hogy a fa elpusztul. Nagyon elszomorodtam, hisz ezen, konyhaablakunk elé ültetett, ekkorra már hatalmas fával szinte együtt nőttem fel. Ám alig telt bele egy-két nap, a környéken élő verebek felfedezték a bogarakat, és nagy rajban ellepték a fát. Szorgalmasan szedegették a kártevőket, melyekről úgy tűnt, ingyenség számukra. Hamarosan a fa lombja tisztán állt, s azóta is dicsérem Isten Gondviselésének eme, és számos egyéb megnyilatkozását.

Világunkban minden valamilyen céllal lett megteremtve. A parányi, megtermékenyített petesejt az anya méhéből kap táplálékot ahhoz, hogy embrióvá, majd kifejlett emberi lényé

válhasson. Halánya kisbaba, akkor már édesanyja méhében kialakulnak testében az emlőmirigyek, készülve arra, hogy majd annak idején ő is egy kisbabát táplálhasson.

A földbe hulló mag a talajból szívja ki magának a vizet és a tápanyagokat ahhoz, hogy hasznos növényé válhasson. Az erőteljes, viharos szél messziről hozza az apró magvakat, s ezáltal a változatos növénytakaró mindenhol kiterjed. A vilámlás által a levegőben nagy mennyiségben keletkező hidroxilgyök (OH) lebontja a szerves anyagok rothadásából származó, és a légkörbe kerülő, üvegházhatást okozó káros metángázt (CH₄).¹

Arizonában és az Egyesült Államok egyéb, pusztá, esőtlen helyein, ahol úgy tűnik, semmi sem terem meg, él a szárazságtűrő agavé. Húsos leveleiből finom, mézszerű szirup nyerhető

¹ A metángáz természetes forrásai főleg a mocsarak, lápok és tundrák, ahol sok a rothadó növényi anyag. Az emberi tevékenység következtében a kőolaj- és föld-

„Irtsátok ki a négy kártevőt!”
Kínai plakát 1958-ból

A villámlásnak is megvan a maga haszna.
Villámok Nagyvárad felett

Miért ragacsos az ikrák borítása? A tavak, lápok iszapjában keresgélő vadkacsák, sárszalókák, a víz alá bukó vöcskök tollai közé beragadnak a halak, békák ikrái. A madarak tovább repülnek, távoli vízfelszíneken szállnak le, s az ikrák lemosódnak róluk. A vízi fajok ekként terjednek újabb meg újabb helyekre.

Hogyan lehet megmagyarázni azt, hogy a sivatagos vidékek éppen a sivatag hajójával, az éhséget, szomszúságot jól bíró, száraz

gázkitermelés, a nagymértékű állattenyésztés, a szennyvizek, és a hulladék kezelése, termelődése révén jut metángáz a légkörbe.

füvet-tövist elfogadó, kitartó tevével vannak ellátva?

Ahol oly magas a lombkorona, hogy alacsony állat nem éri el, ott él a zsiráf. A nyaka évmilliók alatt hosszabbodott meg? Hát addig mit evett? Csupán intelligens tervező tud egy intelligens célra alkotni. A Nap, a tengerek vize, az algák, a petesejt, a méhecske, a teve nem tudták magukat megtervezni, kigondolni. Egy másvalaki, egy szerető Lény áll a háttérben.

Ezer és millió bizonyíték áll rendelkezésünkre a természet tankönyvében, mely egy Nagy Tervezőről tanúskodik, Akinek a

művében minden sejt és porszem a maga pontos célját tölti be.

Én és te felfedeztük-e életünk célját? Vajon miért lettünk életre hívva?

A nagyszerű teremtettségben minden egymást szolgálja, minden egymástól függ, minden egymásra van utalva. Legyünk hát mi is részei Isten tervének, áldására válva környezetünknek, a körülöttünk élőknek. A könyörülő Isten segítsen meg erre. Ámen.

„Aki mást felüdít, maga is felüdül.” (Példabeszédek 11:25)

Graman Ioan, lelkész,
Szászrégen (és J.E.)

Székelyföldi meghívó

Mióta a határok megnyíltak, sokan tőlünk is – akiknek egészsége és anyagi állapota megengedte – elmehettek Izraelbe, a görög szigetvilágba, és megannyi más, szép helyre. De ne feledkezzünk meg Erdély vonzó természeti látványosságairól sem. És közöttük a Székelyföld látnivalóiról. A Szent-Anna tóról már beszéltünk egy előző lapszámunkban – ez a csodálatos vulkáni képződmény kimagadhatatlan egy székelyföldi körút esetében. Ma egy

képösszeállítást mutatunk be Önöknek, olyan helyekről, amelyeket Székelyföldön érdemes

meglátogatni. Szólnak e fotók egyrészt azoknak, akiknek lehetőségük van autóval odautazni, de ugyanakkor bárki másnak is.

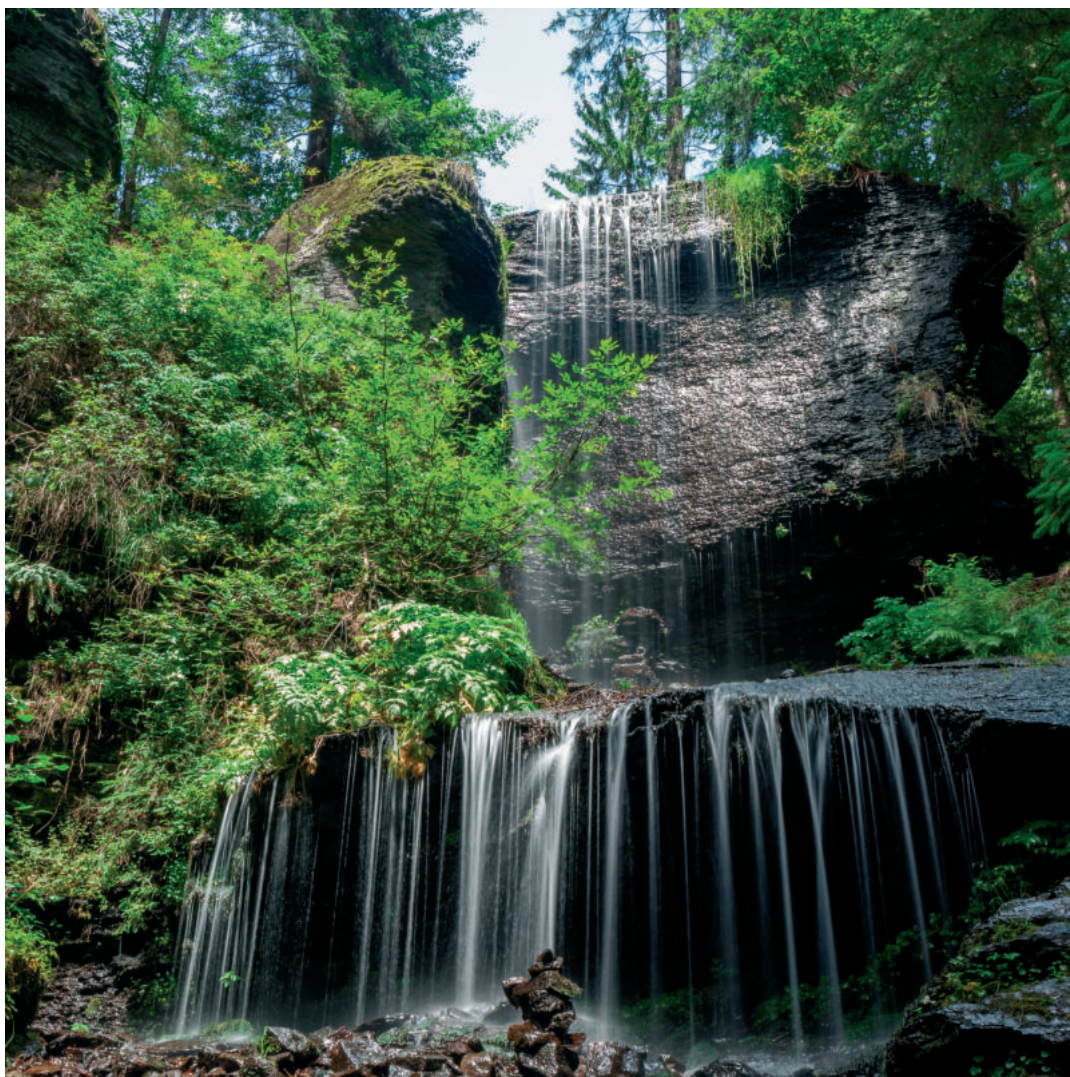
A Gyilkos-tó. Majdnem kétszáz évvel ezelőtt keletkezett, amikor földcsuszamlás következtében a völgy elzáródott. Öt patak táplálja.

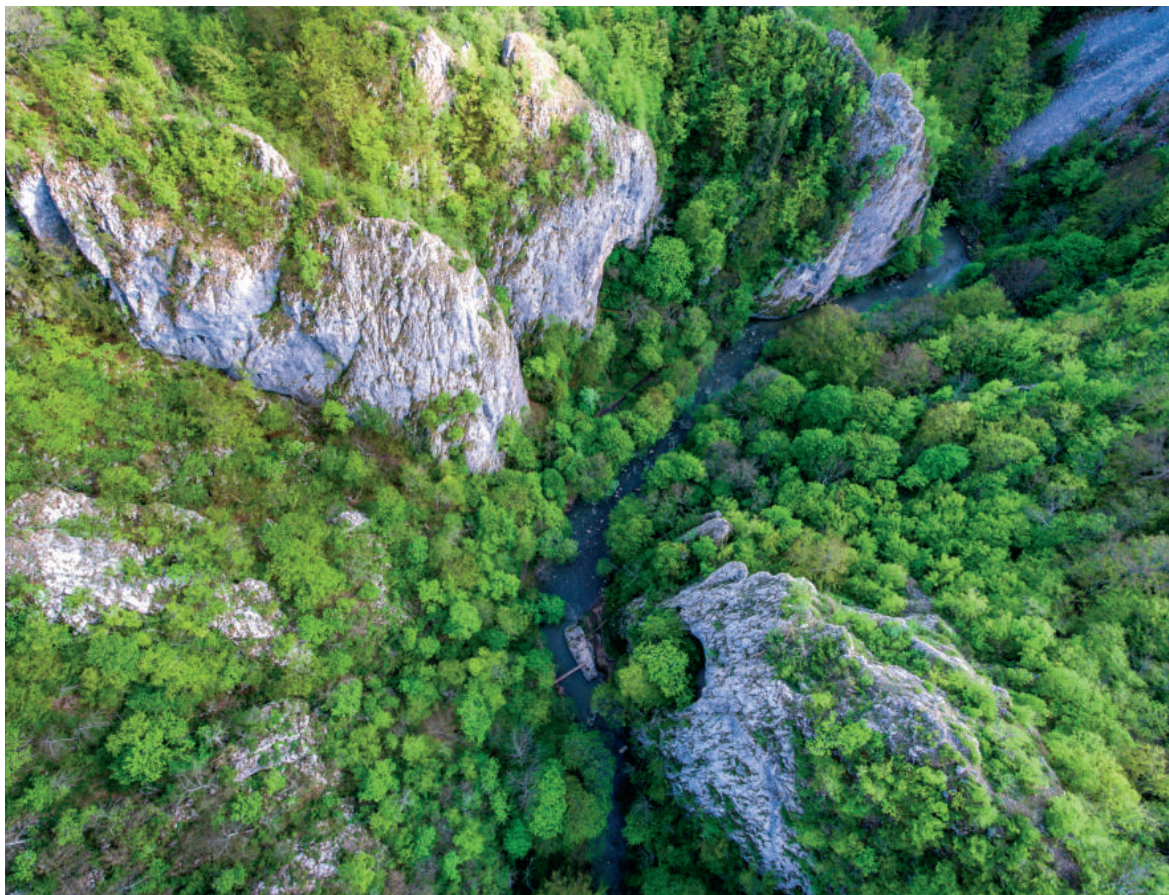
A Békás-szoros. A Gyilkos-tótól tovább haladva, Székelyföld és Moldva határán, a Hagymás hegységben található e mészkőbe vágott szurdokvölgy, melyhez kétoldalt több patak további szurdokvölgyei csatlakoznak. Két-háromszáz méter magas sziklafalai az egyik legvonzóbb turistalátványossággá teszik

A Csukás-tó. Tuszánfürdő egyik fő látványossága. A 19. század végén, az Olt folyó vizét elvezetve kialakított mesterséges tó. Innen felmászhatunk egy erdei gyalogos-szerpentinen a Szent Anna-tóhoz.

A székelyvarsági Csorgókő-vízesés (Hargita megye). A hét méter magas, kétlépcsős erdei vízesést a hét forrásból induló Nagykút-patak vize táplálja.

A *Vargyas-szoros*. Hargita és Kovászna megye határán, a Persány és a Hargita hegység találkozásánál található ez a számos barlangot rejtő, hatalmas szirtekkel díszített, és a Vargyas-patak öntözte, három kilométer hosszú szoros, ahol sok védett növény és állatfaj, közöttük 17 denevérfaj él. Orbán Balázs, Erdély szerelmese így ír e helyről:

„A természet e helyen annyi nagyszerűt, annyi megragadóan szépet halmozott egybe, hogy a bámulat valójában kimerül azoknak csudálásában.”

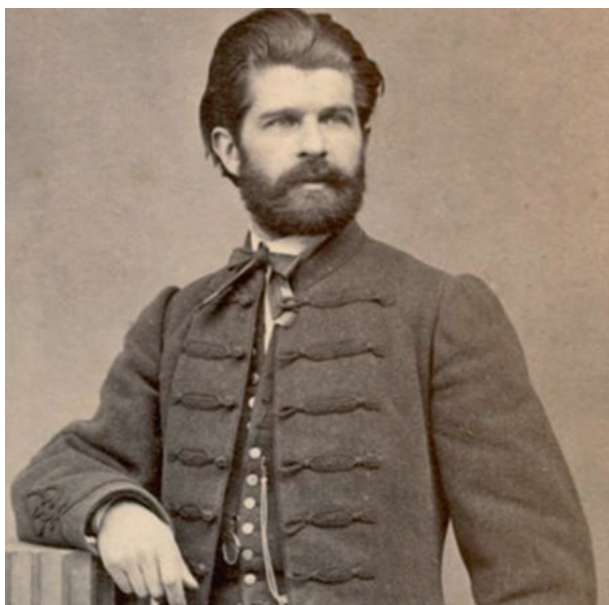

A *Nagy-Hagymás erdős, sziklás csúcsai, jobboldalt az Egyeskövel*. Ugyancsak Orbán Balázs írja e hegységről: „Oly szép és ragyogó táj, melynél szebbet se Svájc, se Tirol felmutatni nem képes.”

Orbán Balázs

Lengyelfalvi Orbán Balázs báró (1829–1890), udvarhelyszéki származású, kalandos életű író, újságíró és politikus volt. 1846–59 között a Közel-Keleten és Európában utazott. Néhány évig Udvarhelyszék és Kolozs vármegyék főjegyzője, majd három ízben országgyűlési képviselő volt. 1873-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Fő műve az 1868–73 között kiadott, hat kötetes *Székelyföld leírása*. További művei: *Uta-*

A Székelyudvarhely mellett levő Szejkefürdőn az évek során felállított hét székelykapu vezet Orbán Balázs sírjához

zás keleten, 1861; *Toroczkó és völgyének ismertetése*, 1871; *A bárczasági tíz magyar falu leírása*, 1873; *Kelet tündérvilága; Magyar népköltési gyűjtemény*, 1882; stb.

Életének eszménye a magyar nemzet függetlensége, boldogulása és boldogsága volt. Felesége, gyermekei nem voltak. Az egykor tulajdonát képező Szejkefürdőn van eltemetve. Vagyona nagy részét különböző iskolákra, és az Erdélyi Közművelődési Egyletre hagyta.

(J. E.)

Egy modern próféta: Ellen Gould White (1827–1915)

Bevezető

A múltkori lapszámokban, a Bibliaiskola keretében beszéltünk arról, hogy Isten az evangélista, tanítói, pásztorolási, és apostoli (misszionáriusi) munkához hasonlóan, a prófétai ajándékot is a szentek felkészítése céljából a szolgálatra, s az egyház építésére adta, mígnen eljutunk mind a Krisztus teljességére (tökéletességére) – vagyis mindvégig, az Úr Jézus második visszajöveteléig (Efézus 4:11–13). Ekként modern korunkban is feltűnhetnek próféták. De sajnos nem csak valódiak, hanem hamisak is. Az igaz próféta azonban szent életben, krisztusi

jellemben, önmegtagadásban, és a Szentíráshoz való ragaszkodásban fog különbözni a hamis prófétáktól.

Mennyire felelt meg Ellen White a prófétai hitelességnek?

Az igaz próféta tehát az, aki isteni vezetés alatt beszél, Isten érdekében, és felmagasztalja a Bibliát, valamint a Biblia központi személyét: Jézus Krisztust. A Biblia a mércéje minden lelki igazságnak és gyakorlatnak – így hát Ellen White írásainak hitelességét is a Biblia mérlegén kell lemérni.

Ellen G. White 1859-ben

Másrészt Ellen White írásai olyan útmutatók, amelyek segíthetnek, hogy jobban megérthessük a Bibliát, és elmondják, hogyan alkalmazhatjuk életünkre.

Ellen White fia, Willie, egyszer megkérdezte édesanyját:

– Anyám honnan tudod, hogy Isten az, aki beszél hozzád az álmokban, amelyekről olyan gyakran beszélsz?

Ő így válaszolt:

– Mivel ugyanaz az angyal áll mellettem és utasít az éjszakai látomásokban is, aki mellettem áll és utasít a nappali látomásokban.

Lehetséges-e az hogy Isten angyalai ma is vezessenek valakit?

Ellen Gould White megfelel a Biblia minden feltételének az igaz prófétaságot illetően. Tiszta életet élt, hívő feleségként, és négy fiú anyjaként. Hitt Isten törvényének szentségében. Életvitelét, családjával együtt a puritán egyszerűség és az önmegtagadás jellemezte. Isten szeretetétől fűtött írásai a Szentírás mély megértéséről tanúskodnak.

Olvasd magad is könyveit! Ilyenek például *A Nagy Küzdelem*, *A Jézus élete*, *A Jézushoz vezető út*, *A nagy Orvos lábnyomán*, és egyebek.¹

Magáról ezt írta:

„Nincs különleges bölcsességem önmagamban. Csupán eszköz vagyok az Úr kezében, arra a munkára, amire elválasztott engem. Az általam írásban vagy szóban adott útmutatás annak a világosságnak a kifejezése, amit Isten adott nekem.”

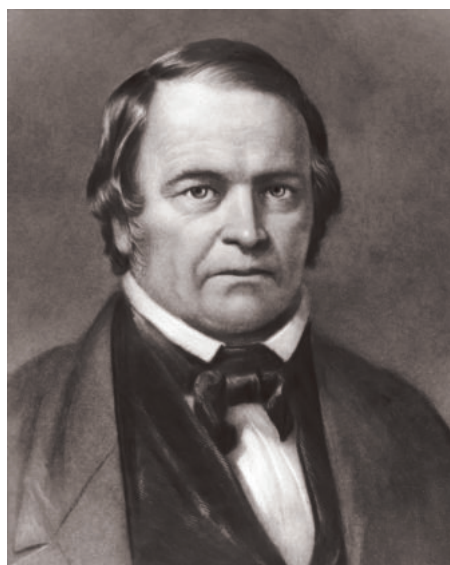
Isten a maga eszközt szemelte ki célja eléréséhez, amikor szószólójául egy olyan személyt választott, aki nemcsak hogy egészen átadta magát Neki, hanem akinek még az élete is állandóan hajsza-

lon függött. A leggyengébb volt a gyengék között.

Amikor Isten úgy döntött, hogy Ellen White-nak üzeneteket küld, ő eleinte egyáltalán nem fogadta ezt örömmel:

„Ha dönthettem volna, és ugyanakkor tudtam volna, hogy ezzel Isten kedvében is járok, inkább meghaltam volna, minthogy látomásom legyen, mivel minden látomás olyan hatalmas felelősséget rótt rám, hogy elmondjam a feddés és figyelmeztetés bizonygatótételét, hogy mindig ellenérzésem volt, és kimondhatatlan szenvedést okozott a lelkemnek. Soha sem kívántam a pozíciót, de ugyanakkor azt sem tehettem, hogy elment álljak az Isten Lelkének, a könnyebb helyzetet keresve.”

Ellen White egy életen át sohasem állította magáról, hogy próféta. Miért? Mert e címet már azelőtt sok hamis próféta használta és lejáratta. Ő csupán úgy utalt magára, mint az „Úr hírnöke”. A Biblia elégséges útmutatást ad az üdvösségre, mégis az Úr egy modern prófétát küldött. Miért? Ezt éppen maga Ellen White mondja el.

**William Miller (1782–1849)
a millerita (Krisztusváró)
mozgalom atyja**

Szerinte, ha Isten népe hűsége és őszintén kutatta volna a Bibliát, nem lett volna szükség az ő különleges szolgálatára, mert mindenki személyesen megértette volna Isten akaratát. Ugyanakkor, Isten felhasználta őt, mint kisebb fényt, mely a nagyobb fény, a Szentírás felé mutat.

Életrajzi adatok

Ellen Gould Harmon 1827. nov. 26-án született a Maine állambeli Gorhamban, az Egyesült Államok keleti partvidékén, egy methodista családban. 1836-ban, kilenc éves korában komoly sérülést szenvedett, ami egész életére befolyásolta egészségét.

Az iskolából hazafele menet egyik nagyobb, az Ellen barátnőjére haragos lány véletlenül őt dobta meg egy jókora kővel, ami az orra tájékán találta el. Elájult, három hétig öntudatlanul feküdt, élet-halál között vergődve, és ettől fogva valahányszor megerőltette magát, érezte, hogy eszméletét veszti. Iskolai tanulmányait is abba kellett hagynia. Mégis, alig tizenegy éves volt, amikor átadta magát az Úrnak, és egy évre rá megkeresztelkedett a methodista gyülekezetben.

Szüleivel együtt elfogadta William Miller mozgalmának üzenetét, átélte az 1844. október 22-i nagy csalódást,² és utána elhívást kapott, hogy munkálkodjék az ennek fájdalmaiból alig kikerült gyülekezet építésén, intésén, vigasztalásán.

Így csupán 17 éves volt, amikor kijelentéseket kezdett kapni az Úrtól. Első látomását a Maine állambeli South Portlandban, 1844 decemberének egyik reggelén, néhány hónappal a megrázó

¹ Ellen G. White számos könyve terjesztőink, vagy a megyei terjesztési felelősök révén megrendelhető.

² Krisztus visszatérését a millerita mozgalomban 1844 októberére várták.

események után nyerte a Haines családban, a reggeli áhítat idején. Ebben Isten népének vándorlása van leírva jelképes módon az Örök Városba, a mennyei Jeruzsálembe.

1846-ban lépett házasságra James Springer White-tal (1821–1881), a Hetednapi Adventista Egyház egyik alapító tagjával. Részt vettek az evangélium terjesztésében, és a mértékletességi, prohibíciós (alkohol betiltását kérő) mozgalomban. Ellen G. White, isteni látomástól indítva síkra szállt a vegetáriánizmus mellett, és ugyanakkor a dohány, a kávé, és a fekete meg zöld tea használata ellen.

Nyomdákat, kiadóvállalatokat, szanatóriumokat alapítottak. Sokat utaztak. Battle Creekben építették fel 1866-ban azt az egészség-központot, ahol helyes életmód és természetes gyógy módok által számos beteg meggyógyulhatott. Az ilyenfajta létesítményt nevezték el a latin *sanare*: gyógyít igéből indulva angolul *sanitarium*-nak.

Ellen White négy fia közül egyik csecsemőkorban, másik 16 évesen halt meg. 35 évnyi házasság után, 54 évesen Ellen özvegy maradt, és többé nem ment férjhez.

1885–87 között európai látogató és missziós körúton volt, 1891–1900 között pedig Ausztráliában élt és dolgozott. Munkaerejét szinte élete végéig megőrizte.

Ellen White Istentől ihletett tanácsai az élet szinte valamennyi területére kiterjednek, úgy, mint: a gyermeknevelés, öltözködés, kenyérsütés, főzés, egészséges étkezés és életmód, beteggondozás, iskolák, házasság, párválasztás, házépítés, munka,

A Battle Creek szanatórium páciensei légzőgyakorlatokon (1900 körül)

pásztorolás, misszió, és még sok minden.

87 éves korában bekövetkezett haláláig mintegy 100.000 oldalnyi írás, könyvek, kéziratok kerültek ki kezéből. Csak a kinyomtatott 54 kötete összesen 30.000 oldalt számlál.

Ma Ellen G. White csendesen nyugszik sírjában, várva a dicső feltámadást. Írásai azonban több mint 300 nyelven, több millió példányban tanúskodnak Jézus Krisztusról, a mi Megváltónkról.

Látomásai

Közvetlenül az amerikai polgárháború kitörése előtt, 1861. január 12-én, egy délutáni özszejeövetelen a michigani Parkville gyülekezetben Ellen White látomást kapott. Négy állam szakadt ki ekkor az amerikai unióból, de még senki sem számított háborúra. Amikor visszatért a látomásból, azt mondta a hallgatóságnak, hogy a nemzet a háború kitörése előtt áll. Elmondta, hogy mit látott: hadseregek egymással szemben; a csatateretek tele halottakkal és haldoklókkal; elszomorodott otthonok a férfiak, fiak és testvérek

elvesztése miatt. Azután körülnézett, és szomorú szavakkal olyat mondott, ami megdöbbenetett a hallgatóságot:

„Itt, ebben a házban is vannak olyanok, akik el fogják veszíteni fiaikat abban a háborúban.”

Néhány hónap múlva az északi és déli államok polgárháborúja elkezdődött, és négy évig tartott. Öt olyan család, akik jelen voltak abban a gyülekezetben, veszítették el a szeretteiket.

Egy másik alkalommal, 1902-ben figyelmeztetett:

„San Francisco és Oakland olyanná válik, mint Sodoma és Gomora, és az Úr meg fogja látogatni őket a haragjával.”

Miközben a kaliforniai Loma Lindán, 1906. április 16-án elbeszélte az éjszakai látomást, azt mondta:

„Láttam, hogy épületek, nagyok és kicsik, a földre omlottak. Szórakozóhelyek, színházak, szállodák és a gazdag emberek otthonai rázkódtak és dőltek össze. Sok ember töröltetett el az élők sorából. A levegő tele volt a sérültek és a megrémült emberek síkoltásával... Úgy tünt, hogy Isten tü-

relmi ideje elfogyott, és az ítélet órája jött el.”

Két nappal később, április 18-án, amikor Los Angelesben volt, az újságáros kiáltását hallotta: „San Franciscót földrengés pusztította el!” Nehéz szívvel olvasta a borzasztó katasztrófáról szóló beszámolót. Ezek a jóvendölések pontosan beteljesedtek. Némely jóvendölésének beteljesedésére még várni kell, de sajnos az egyik éppen most teljesedik. Azt írta, hogy Isten figyelmeztetett:

„Sátán utolsó családja az lesz, hogy az Isten Lelkének bizonyágtételét hatástalanná tegye. »Ha nincs kijelentés, elvadul a nép.«³ Sátán leleményesen fog dolgozni, különböző módokon és különböző eszközökön keresztül, hogy megzavarja Isten maradék népének bizalmát a valódi bizonyágtételben.”

Tehát Sátán arra törekszik, hogy sem a Bibliában leírt prófé-

³ „Mikor nincs mennyei látás, a nép elvadul, ha pedig megtartja a törvényt, oh, mely igen boldog!” (Példabeszédek 29:18, a Károli Gáspár fordítás szerint.)

James és Ellen White 1864-ben

A Battle Creek szanatórium 1932-ben (képeslap)

ciáknak, sem Isten napjainkban kinyilatkoztatott üzeneteinekne higgyünk.

Ellen G. White viselkedése a látomásai idején

Látomásai közben Ellen elragadtatott állapotba került. Kezdetben háromszor, egyre távolodó hangon mondta ki: Dicsőség! (Glory!) Majd elgyengült, s rögtön utána természetfeletti erő szállt bele. Egyszer pl. fél órán át tartotta kinyújtott bal kezében a több, mint 8 kg-os régi, családi Bibliát. Látomásai alatt, melyek 15 perctől 3 órán át is tarthattak, nem lélegzett, de pulzusa és testhőmérséklete normális maradt. Tekintete felfele irányult, de nem pislogott. Arca derűt sugárzott, s volt, hogy fel és alá sétált a helyiségben. Semmiről sem tudott ez idő alatt, ami körülötte történt. Amikor a lá-

tomásból kilépett, első lélegzététele után hosszát sóhajtott, és lassan ezt mondta: „Sötétség... (Dark...)” Nem is látott semmit maga körül egy ideig.

Látomásai közben a körülötte levők mindvégig csendben, magasztos hangulatban várakoztak.

Befejezés

Drága olvasóm, szerezd be és olvasd nyitott szívvel Ellen White könyveit, üzeneteit. Ugyanakkor ne feledd: mindenek felett a Biblia áll, és annak naponkénti, imával összekapcsolt tanulmányozása révén ismerhetjük meg jobban annak ihletőjét, a testté lett Igét.

„Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és a kit elküldtél, a Jézus Krisztust.” (János 17:3)

Az Ellen G. White életétől készült filmet megtekintheted a youtube csatornán, **Mondd el a világnak!** címmel.

Összeállította:
Farkas Győző, lelkész, *Zilah*
(és **J. E.**)

Függelék

Ellen Gould Harmon első látomása

Isten népének zarándoklata a mennyei város fele

Mialatt a családi oltárnál imádkoztunk, Isten szent Lelke kiáradt reám és én elragadtattam messze, e sötét világ fölé. Kerestem a földön maradt Jézust váró népet, de nem találtam. Egy hang szólott hozzám: – Tekints ismét abba az irányba, de nézz egy kissé feljebb!

Ismét arrafelé tekintettem és most egy keskeny, egyenes ösvényt pillantottam meg, amely magasan a világ felett emelkedett. Ezen zarándokoltak a Jézust várók a szent város felé, amely az ösvény túlsó végén volt. Mögöttük, az út kezdetén fényes világosság volt látható, amely az angyal kijelentése szerint „az éjféli kiáltás” volt.⁴ Ez a világosság beraogyogta az egész ösvényt és szövétnekül szolgált, hogy útközben meg ne botoljanak.

Jézus maga haladt népe élén és vezette őket, s mindaddig, míg szemeiket Ráirányították, biztonságban voltak. Egyesek csak hamar elcsüggedtek. Ezek azt mondták, hogy a város nagyon messze van, pedig ők azt hitték,

⁴ A tíz szűz példázatára találunk itt utalást, a Máté 25:1–13 verseiben. „Késvén pedig a vőlegény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. **Éjfélnél pedig kiáltás lőn: Ímhol jő a vőlegény!** Jőjjetek elébe!” (5–6. versek) E szavak a William Miller nevével fémjelzett millerita mozgalomra utalnak, melynek keretében, 1831–1844 között, egyre többen, végül pedig hívők tízezrei készülődtek – többségük az Egyesült Államokban, de egy részük a világ más részein is – Jézus Krisztus, az Egyház Vőlegénye második visszajövetelére, melyet, mint már említettük, 1844 októberére vártak.

A James White által 1849-ben alapított Review and Herald Kiadó 1868-ban

hogy sokkal hamarabb odaérnek. Jézus oly módon bátorította őket, hogy jobbát felemelte s belőle fényesség áradt a Jézust váró hívőkre. Erre mindnyájan így kiáltottak: – Hallelujah!

Voltak azonban olyanok is, akik könnyelműen megvetették ezt a világosságot, és azt mondták, hogy nem Isten vezette ki őket ily messzire. Ezek mögött kialakult a világosság s lábaik sötétségben botorkáltak; megtántorodtak, elveszítették Jézust szemeik elöl, s alázuhantak az ösvényről az alattuk elterülő sötét, gonosz világba.

Csakhamar hallottuk Istennek szavát, hatalmas vizek zúgásához hasonlóan, amely közölte velünk Krisztus eljövételét. Az élő szentek, a száznegyvennégyezer, megértették az Úr szavát, a gonoszok ellenben mennydörgésnek tartották. Midőn Isten a Megváltó eljövételét kinyilatkoztatta, kiárasztotta ránk Szentlelkét, úgy, hogy arcunk ragyogni kezdett. Isten dicsősége sugárzott szét rólunk, amiként Mózes arca is ragyogott, midőn Sinai hegyéről alájött. Mind a száznegyvennégyezer el volt pecsételve s bensősé-

ges egységben tömörültek. Homlokukra ez volt írva: Isten; s az új Jeruzsálem és egy dicső csillag, amely Jézus nevét tartalmazta.

A gonoszok bosszankodtak, boldogságunk és szentségünk felett, haragjukban ránk akartak támadni, hogy kezüket ránk tegyék, és börtönbe vessenek bennünket, de ha kezünket kinyújtottuk az Úr nevében, menthetetlenül a földre hullottak. Ekkor tudta meg Sátán és iskolája, hogy Isten szeret minket, akik egymás lábait megmostuk, s akik egymást a szent csókkal köszöntöttük.

Krisztus visszatérése

Tekintetünk ezután nem sokára kelet felé irányult, ahol egy kis sötét felhő tűnt fel, alig volt féltényérnyi nagyságú. Mindnyájan tudtuk, hogy ez az ember Fiának a jele. Mély csendben néztük mindnyájan a felhőt, amely mind közelebb jött hozzánk, mind világosabban, fényesebben és dicsőségesebben ragyogott, amíg végül egy nagy, fehér felhővé vált. A felhő felett szivárvány vonult, amelyet tízezernyi angyal vett

körül, akik kedvesen énekeltek. A szívárványon az ember Fia ült. Haja fehér fürtökben omlott vállaira s fején számos korona ékeskedett.

Lábai, mint tűzoszlopok; jobb kezében éles sarló, bal kezében pedig ezüst harsona volt. Szemei olyanok voltak, mint a tűzláng, amely át és átjárta gyermekeit. Minden arc elsápadt s azokat, akik Istent elvetették, sötétség vette körül. Mindnyájan így kiáltottuk fel:

Midőn tűzlángba burkolva, alászállt a felhőn, hirtelen felhangzott ezüst harsonája. A porban alvó szentek sírjaira tekintett, majd két kezét az ég felé emelve kiáltott:

– Ébredjete, ébredjete! Ti, akik a föld porában alusztok, keljete fel!

E kiáltást hatalmas földrengés követte, a sírok megnyíltak s a halottak halhatatlanságba öltözve jöttek elő. Midőn a száznegyvennégyezer felismerte barátait,

ronájuk volt, másoknak kevésbé. Egyesek koronája telve volt ragyogó csillagokkal, másokén csak néhány csillag tündökölt, de azért mindenki teljesen elégedett volt. Vállunktól fogva bokáig érő ragyogó fehér palástba voltunk takarva. Angyalok vettek körül bennünket, mikor az üvegtengeren át a város kapuja felé indultunk. Jézus most felemelte hatalmas, dicsőséges karját, megragadta a gyöngykaput, kitarta azt ragyogó sarkain s így szólt:

– Ti megmostátok ruhátokat az én véremlben, ti szilárdan megálltatok az én igazságomban, most lépjete be.

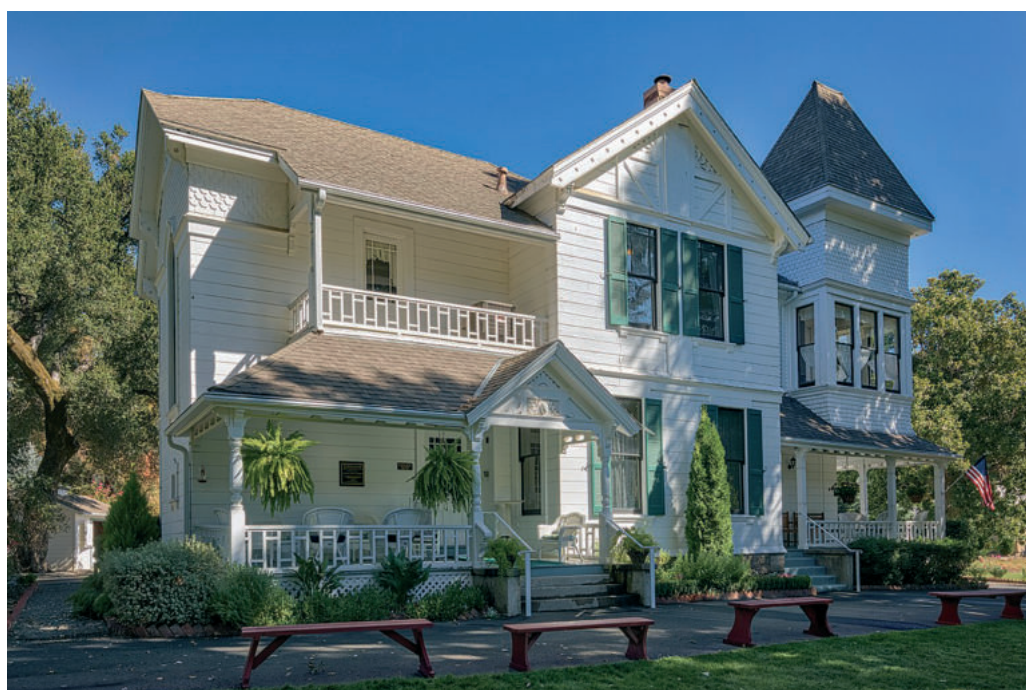
Mindnyájan beléptünk és úgy éreztük, hogy jögnk van a városhoz.

Itt láttuk az Élet fáját és Isten királyi székét. A királyi székéből tiszta vízfolyam eredt, melynek két partján az Élet fája állott. A folyam mindkét oldalán egy-egy fa törzse állott tiszta színaranyból. Először azt hittem, hogy két fát látok, de amint ismét odatekintettem, láttam, hogy a csúcsban egyetlen fává egyesülnek azok. Így áll az Élet

fája az élet folyamának mindkét partján.⁵ Ágai arrafelé hajoltak, ahol mi álltunk. Gyümölcsei fenéségesek voltak; mintha arany és ezüst vegyületében keletkeztek volna.

Mindnyájan a fa alá léptünk és helyet foglaltunk alatta, hogy a hely dicsőségét szemlélhesük. Majd Fitch és Stockmann testvérek, akik Isten országának evangéliumát hirdették – de aki-

⁵ „És a folyóvízen innen és túl életnek fája vala, mely tizenkét gyümölcset terem vala, minden hónapban meghozván gyümölcset.” (Jelenések 22:2)

Ahol Ellen White időskorában lakott, s ahol a halál is érte: az Elmshaven-ház, St. Helena-ban, Kaliforniában

– Oh, ki állhat meg az Úr előtt? Szennytelen-e ruhám?

Az angyalok abbahtagyták éneklüket s egy ideig a legfélelmetesebb csend uralkodott, midőn Jézus felkiáltott:

– Akiknek szívük és kezük tiszta, megállhatnak: kegyelmem elégséges számotokra.

Arcunk sugározott a boldogságtól s szívünket teljesen betöltötte az öröm. Az angyalok még erőteljesebben kezdtek énekelni, miközben a felhő folyton közelebb jött a földhöz.

kiket a halál ragadott el tőlük, „Hallelujá”-t kiáltottak s ugyanabban a pillanatban mi mindnyájan elváltotunk s elragadtattunk velük együtt az Úr elé a levegőbe.

Belépés a mennybe

Mindnyájunkat körülvelt a nagy felhő. Hét napon át vitettünk az üvegtenger felé, ahol Jézus saját kezűleg helyezte fejünkre koronáinkat. Arany hárfát és győzelmi pálmát is adott. A száznegyvennégyezer négyszög alakban állt fel az üvegtenger mellett. Egyeseknek rendkívül dicső ko-

ket Isten már előbb elszólított, hogy megmentse őket – hozzánk közeledtek, és élményeink felől kérdezősködtek, melyek azalatt történek, míg ők a sírban aludtak. Akartuk volna elmondani nagyobb küzdelmeinket, de a bennünket körülvevő végtelen dicsőséghez képest azok oly csekélynek látszottak, hogy képtelenek voltunk beszélni róluk s csak azt kiáltottuk:

– Hallelujah, óh mily könnyű elnyerni a mennyországot!

Majd pengetni kezdtük arany hárfáinkat, úgy, hogy még az ég boltozata is visszhangzott tőle.

A mennyei Jeruzsálem alászáll a Földre

Jézus vezetése mellett mindnyájan a városból a földre szálltunk alá, és pedig egy hatalmas hegyre, amely azonban az Urat el sem hordozhatta – úgy, hogy kettévált s helyén egy tágas síkság keletkezett. Azután feltekintettünk s láttuk a nagy várost, amelynek tizenkét alapja és tizenkét kapuja volt, három-három minden oldalon, s amelynek minden kapujánál egy angyal állott. Mindnyájan így kiáltottunk fel:

– A város, a nagy város alájött hozzánk Istentől a mennyből!

S a város jött s leereszkedett arra a helyre, amelyen álltunk. (...)

S beléptünk a városba. Ott láttam egy tiszta ezüsből készült, többmér földnyi hosszúságú asztalt, amelyet szemünk azért mégis áttekinthettek. Ott láttam az Élet fájának gyümölcsseit: mannat, mandulát, fügét, gránátalmát, szőlőt és még sok más gyümölcsöt. Kértem Jézust, engedje meg, hogy a gyümölcsből ehessek, de Ő így szólt:

– Még nem. Azok, akik ez ország gyümölcséből esznek, többé nem térnek vissza a földre. De ha hű vagy, akkor csakhamar eheted az Élet fájának gyümölcsét és ihatod az Élet vizét. Most pedig visszatérsz ismét a földre, hogy elbeszélj a többieknek is mindazt, amit én neked kinyilatkoztattam.

Ezután egy angyal gyengéden alávitte a sötét világba. Sokszor úgy érzem, hogy nem maradhatok tovább ebben a világban, amelyben minden oly szomorú. Oly elhagyatottnak érzem itt magam, mert már egy jobb országot láttam. Óh, bárcsak szárnyaim lennének, hogy mint galamb re-

pülhetnék s bemehetnék a nyugodalomba!

Midőn látomásomból visszatértem, mintha minden megváltozott volna; sötét fátyol borult mindenre, amit láttam. Óh, mily sötétnek látszott ez az egész világ! Sírtam és honvágyat éreztem. Egy jobb hazát láttam, s ez fájdalommal tette számomra a földi tartózkodást. Ezt a látomásomat elbeszéltem portlandi kicsiny gyülekezetünkben s mindenki hitte, hogy Istentől van. Nagyon fontos idők voltak ezek, az örökkévalóság komolysága szállott reám.

(Tapasztalatok és látomások, 13–17, 19. oldalak – egw.hu, Ellen Gould White könyvtár)

Mindig elcsodálkozom azon, hogy Isten egy tizenhét éves, beteges lányt (ma egy tizedikes fiatal hölgy lenne) választott ki e rendkívül fontos munkára, és nem tanult, teológiát végzett, híres embereket. Indítson ez mindannyiunkat arra, hogy Isten Igéjét mi is nagyon komolyan vegyük, s a Szentlélek ereje által ne csak hallgatói, hanem megtartói is legyünk, hogy méltók lehessünk a mennyei örökségre.

(J. E.)

A magyarok története (17. rész)

IV. Béla (1206–1270)

Az uralkodás első éve.

A nagy mongol invázió (a tatárjárás)

Apja, II. András halálát követően fia, a 29 éves Béla herceg ült a magyar trónra 1235 októberében. A herceg és édesapja már azelőtt ellenséges viszonyban voltak. Béla haragudott a királyra, amiért a földeket olyan könnyen

eladományozza. Most pedig elhatározta, hogy véget vet ennek a helyzetnek, és sorban visszavevési a királyi birtokokat. E céljában öccse, Kálmán, és néhány híve támogatta. A vármegyékbe kiküldött földbírák négy éven át fog-

lalkoztak a visszatulajdonítással, felfingerelve ezzel a megkárosult nagyurakat, és ugyanígy a kisebbeket is, a helyi szervienseket.

Másrészt, hatalmát erősítendő, apja leghűségesebb, de iránta ellenséges embereivel is leszámolt. Hogy tekintélyét a királyi tanácsban a főurak előtt megemlje, nem engedte meg azt, hogy jelenlétében leüljenek, és székeiket elégettette. Ügyeiket pedig azontúl szóban nem, hanem csak írásban terjeszthették a király elé, s a kevésbé fontosaknak tartottakkal

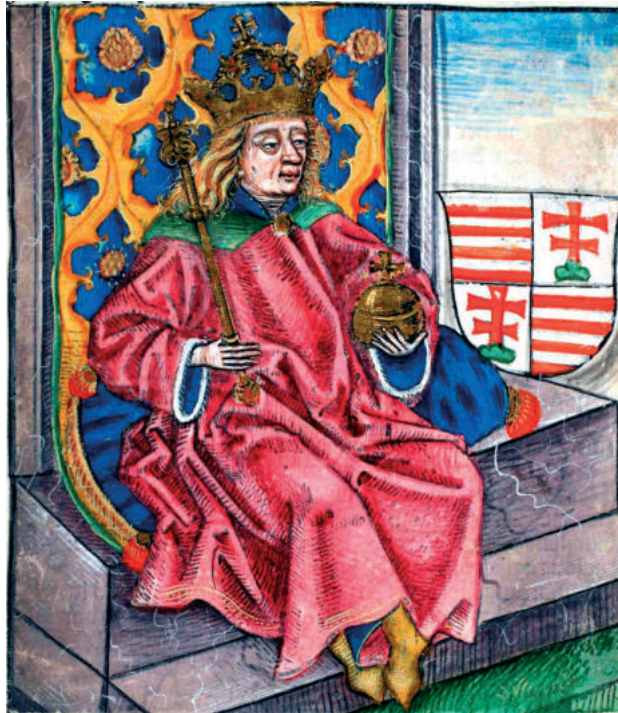

az udvaroncok és a kancellária alkalmazottai foglalkoztak.

Hogy a nagyapja, III. Béla idejében levő állapotokat visszaállíthassa, az egyháztól is elkezdte visszavenni az egykori királyi birtokokat. Mindezen lépéseivel nem csoda, hogy maga ellen fordította a hatalmi elitet annyira, hogy 1239-ben végül le kellett állítania a földbírák tevékenységét. Eközben keleten sötét viharfelhők tornyosultak.

Julianus Domonkos-rendi szerzetes pár évvel korábban az ősmagyar haza felderítésére indult, főleg azért, hogy az ottaniakat is a katolikus hitre téríthesse. Első, 1235–36-beli útja alkalmával a Volga-könyök tájékán valóban találkozott is a Kárpát-medencébe bevándorolt hét törzstől már évszázadok óta elszakadt, pogány magyarokkal. Még mindig megértették egy-

más nyelvét, és a barát itt szerzett tudomást a mongolok terveiről.

IV. Béla ábrázolása a Thuróczi Krónikában

Visszatérve, beszámolt erről. Íme, hogyan szól Riccardus testvéréről szóló, XII. Benedek pápához írt jelentése:

„A magyaroknak ezen a földjén az említett barát (Julianus) találkozott tatárokkal és a tatár vezér követével, aki beszélt magyarul, oroszul, kunul, németül, szaracénul és tatárul. Ő azt mondta, hogy a tatár sereg, amely ide ötnapi járóföldre helyezkedett el, Németország ellen készül menni, de várnak egy másik sereget, amelyet a perzsák legyőzésére küldtek.” (Részlet az 1237-es Riccardus-jelentésből – *Relatio fratris Riccardi*)

Eközben Béla mongolok elől menekülő kunokat fogadott be, ami az előbbiek szemében bűnnek számított. Batu kán (1205–1255) a mongol fővezér pedig

levelet, meg követeket küldött Béla megfélemlítésére. 1237–38-ban Julianus társaival újabb útra vállalkozott, de csak Moszkvától keletre, Szuzdalig jutott, mert ek-

korra már a mongolok elpusztították keleti rokonainkat. Visszatérve egy újabb levelet hozott Batu kántól:

„Én a kán, az Égi Király küldöttje, kinek hatalmat adott a földön, hogy a meghódolókat a maguk viszonyai között fenntartsam, az ellenszegülőket pedig eltiporjam: csodálkozom rajtad, magyarok királya, hogy amikor már harmincadszor küldök hozzád követeket, vajon miért nem küldesz vissza közülük egyet sem hozzám? Sem követeidet, sem levelet nem küldtél vi-

Magyarország mongol inváziójának térképe

szont hozzám. Tudom, hogy gazdag és hatalmas király vagy, hogy sok az alattvaló katonád, és, hogy egyedül uralkodsz egy nagy királyságban, és éppen ezért saját jószántadból nehezen hódolsz meg előttem. Pedig jobb és üdvösebb lesz reád nézve is, ha önként hódolsz meg előttem.

Értesültem arról is, hogy a kúnokat, az én szolgálóimat pártfogásodba vetted. Ezért meghagyom neked, ne tartsd őket továbbra is magadnál, hogy ellenségeddé ne legyek miattuk. Könnyebb ugyanis a kúnoknak kivándorolniok, mint neked; minthogy azok ház híján sátraikkal ide-oda vándorolnak, talán elkerülhetnek engem, de te házakban lakozol, neked váraid és városaid vannak, hogy menekülsz meg hát kezemből?!¹

A mongoloknak szokásuk volt éveken át előkészíteni egy támadást, és behódolást követelő, fenyegető leveleket küldözgetni. Otthon, az urak, akik hatalmi torzsalkodással voltak elfoglalva, nem is vették eléggé komolyan a dolgot. Béla király azonban rádőbbsent a veszély nagyságára, és ezért 1239-ben befogadta az országba a mongolok elől menekülő, és Kötöny fejedelem által vezetett több tízezer kunt. A Radnai-hágónál bebocsátott, és ezután formálisan a kereszténységet is elfogadó kunokat a Duna–Tisza között és a Tiszántúlon telepítették le.

Ám e nomád nép vadul viselkedett a helyi, letelepült lakossággal: raboltak, állataikkal letaposták a vetéseket, és elragadták a lányokat, asszonyokat. Béla azonban eltűrte mindezt, mivel tudta:

a mongolok elleni harcban a kun lovasság nagy segítséget jelenthet. Csakhogy a királlyal ellenséges urak, hogy Bélát még jobban lejárassák, azt a hírt terjesztették, hogy a kunok valójában a tatárok szövetségesei.

Batu kán seregei eközben megtámadták az egymással viszálykodó orosz fejedelemségeket, és 1240-ben elesett Kijev is. Ezek után a király segítségért folyamodott a keresztény nyugathoz, de jobbára csak a Templomosok és a Máltai lovagrend küldött harcosokat. Másrészt Pestre hívta gyülekezőre az ország haderejét. A csapatok lassan érkeztek, miközben Batu kán serege három részre oszlott. A fő seregrészt maga a fővezér vezette, és a Vereckei-, Radnai- és Borgói-hágókon át törtek be Magyarországra.

A déli szárny Szubutáj és Kadán kánokkal az élen az Ojtozi-szoroson tört át, és legyőzték Pósa erdélyi vajda seregét, majd tovább vonultak. Az északi sereg (Orda és Bajdár kánok serege) Legnicánál (Liegnitznél) legyőzte a lengyeleket, majd dél felé fordulva, ők is átkeltek a Kárpátokon. A legnagyobb sereg tehát március 12-én hatolt át Vereckénél, szétverve Tomaj Dénes nádor csapatait. A nádor lóhalálban vágatott Pestre, a királyi táborba, nyomában a mongolokkal.

Eközben mégis megérkezett egy kisebb nyugati sereg, Babenbergi (Harcias) Frigyes (1211–1246) osztrák herceg vezetésével,

Batu kán követeket fogad.
Illusztráció Rashid al-Din (1247–1318),
az Ilhanátus krónikásának művében

és megfutamított egy portyázó mongol csapatot, majd rögtön vissza is fordult. A foglyul ejtett tatár katonák között néhány kun is volt – ugyanis a kunok egy kisebb része, Kötönnyel ellentétben, elfogadta a mongolok meghívását és átállt hozzájuk. A Bélára féltékeny Frigyes ezt a dolgot a kunok elleni izgatásra használta fel: a hír gyorsan elterjedt, és a pestiek rárontottak a mellettük, a Dunaparton elszállásolt Kötönyre és kíséretére, lemészárolva őket.

A kunok, ezt meghallva, mindenhonnan felkerekedtek, és öleve-rabolva-gyújtogatva déli irányban kivonultak az országból.

Mindeközben a királyi sereg északkelet felé, a mongol főereg elé vonult, és Muhinál,² a tavaszi olvadások miatt megáradt Sajó partján ütött tábor. A mongolok a túlparton voltak, és egy dombról jól láthatták a síkon elhelyezkedő, és szekérvárral körülvett magyarokat. Béla taktikai hibájából a sátrak túl szorosan

¹ Lásd: Bendefy László: Fr. Julianus utazásának kéziratos kútfői. Budapest., 1937

² Muhi Miskolctól 15 km-re délkeletre fekszik, a mai Borsod–Abaúj–Zemplén megyében.

álltak a szűkre tervezett, összeláncolt szekerekkel, pajzsokkal elbarikádózott táborban, és alig lehetett járni, gyülekezni – a katonák a sátorkötelek között botladoztak.

Április 10–11 éjjelén a mongolok átjöttek a Sajó mindkét fél által meghagyott hídján, de Kálmán herceg és Ugron érsek csapatai visszaverték őket. Ezután a magyar sereg nyugodtan pihenni tért, csak hogy az ellenség a sötétség leple alatt több ponton újból átkelt a folyón, és reggelre körbezárták a tábor. Kálmán és Ugron, a templomosokkal együtt nekik rontottak, de hiába. A templomosok mind elestek. Ezután gyújtólövedék-, nyíl-, és dárdaeső hullt a szekér- és sátor-táborra.

A ki-kitörő magyar csapatrészek elől a mongolok visszahúzódtak, majd bekerítették, és lemészárolták azokat. Végül a könnyebb győzelem érdekében utat nyitottak az egész megmaradt seregnek, mely fejvesztve nyugat fele menekült, miközben

a mongolok leöldösték őket. El-esett Kálmán herceg, a magyar főurak, főpapok nagyrésze, és a királyi sereg színe-java. Alig-alig menekültek meg egy kevesen.

Béla családjával és leghűségesebb testőreivel nyugat fele vágatott, nyomában az üldöző mongolokkal. Ausztriában, Babenberg Frigyesnél kért menedéket. Frigyes beengedte őt Hainburg városába, azonban kihasználva Béla szorult helyzetét, elkobozta a vele menekített kincseit, és három nyugati magyar vármegyét is elfoglalt.

Ezután Béla és családja Horvátországba, Zágrábba menekült. Innen írt segélykérő leveleket a pápának meg a németeknek, felajánlva országát hűbéresként a Német-római Birodalomnak, ha megsegítik. IV. Konrád német király gyűjtött is egy sereget, elindult, de amikor látta, hogy a mongol főszereg egyelőre megáll a Dunánál, visszafordultak.

Eközben a mongolok az egész országot fosztogatták, felgyújtva városokat-falvakat, és leölve az

embereket. Csak a kővárakat nem tudták elfoglalni, és a nádasokba, mocsarakba, erdőkbe húzódozó nép menekülhetett meg tőlük. Batu kán elhatározta, hogy seregével Magyarországon telet. Ezért az elfogott papok által leveleket íratott, melyekben biztosította a lakosságot: nyugodtan visszatérhetnek, és folytathatják a mezeti munkáikat. Akik bíztak bennük, kijöttek búvóhelyeikről, ám a nyári aratást követően a mongolok lemészárolták őket, és a gabonát, terményeket elvitték.

Időközben Bélának a dunántúli erőivel sikerült a Duna vonalát őrizni. Azonban az a tél nagyon hideg lévén, a Duna befagyott, és a mongolok átkelhettek. Béla és családja először a dalmáciai Spalatóba (Split), majd Klissza, és végül Trogir (Trau) szigeten álló várába menekült. Kadán kán és serege itt utolérték, és belekezdték az ostromba, amikor is váratlan dolog történt: Batu kán visszatérésre adott parancsot. A mongol sereg ekként 1242 tavaszán kivonult a Kárpát-medencéből, egy rombdölt országot hagyva hátra.

Miért tértek vissza? A magyarázat többféle. A legvalószínűbb ok az Ögödej nagykán 1241 végén beállt halála miatti helyzet volt: az új nagykánt választó kurultájon Dzsingisz kán mindegyik leszármazottjának jelen kellett lennie. Csak hogy végül Batu, mivel tudta, hogy nincs esélye, végül nem ment el a kurultájra. Egy másik ok az lehet, hogy a mongolok általában kétszer támadtak. Az első támadáskor legyengítették az országot, és a második hadjáratban foglalták el véglegesen. De

Béla és családja utolsó menedéke: a dalmáciai Trogir (Trau) városa ma

A muhi csata emlékműve

Isten Gondviselése nyomán e második, nagyméretű hódító hadjárat végül elmaradt.

A hatalmas mongol birodalom, a kánok hatalmi vitái miatt végül négy kánságra oszlott.³ A nyugati, hozzánk legközelebb eső rész, a Kelet-Európát és Uralon túli területeket felölelő Arany Horda még másfél századig fennmaradt, de Magyarországnak sikerült lábra állnia, és ellenszegülnie a további támadásoknak. Népünk azután is sokat szenvedett az Arany Horda egyik maradványa, a Krími Tatár Kánság betöréseitől, míg a 18. században az orosz seregek végleg legyőzték e harcias, kegyetlen népet.

Az elpusztított, lakossága harmadát, vagy talán felét is elvesztett hazájába visszatérő király előtt emberfeletti feladat állott: a romokból újrakezdeni, a legyen-

gült országot a rá áhítózó ellenségektől megvédeni, reformok által még erősebbé tenni – az addigi hibákból tanulva. És mindez, Isten segítségével, sikerült neki. Ezért nevezzük IV. Bélát **második honalapítónak**.

De ezekről majd a következő részben beszélünk.

(Folytatjuk)

Megjegyzés

Tatár vagy mongol?

A *tatár* elnevezés eredetileg egy *mongol* nyelvű törzset, illetve az általuk vezetett több törzsszövetséget jelentette. Egy részük a következő évszázadokban nyugatra vándorolt, s ott török nyelvű népek névadója lett, más részük Mongóliában a mai mongolok egyik elődévé vált.

A tatár népnév először a 8. századi türk feliratokban fordul elő. Az egyik az *Otuz tatar* („harminc tatár”) a másik a *To-kuz tatar* („kilenc tatár”) törzsszövetség volt, amelyek neve a bennük foglalt törzsek számára

és a tatár törzs vezető szerepére utal.

A tatárok a Dzsingisz mongol nagykan által létrehozott Mongol Birodalom jelentős erejét alkották kezdetben, s míg keleten a birodalom népeit az uralkodó, de kicsi mongol törzsről nevezték el, nyugaton a már korábban is ismert, jelentősebb tatárokról. Mongóliában maradt részeik a mai mongolok egyik előnépe lett, nyugaton pedig névadói a mai tatároknak. (Forrás: Wikipédia)

Bibliográfia

Herber–Martos–Moss–Tisza: *Történelem*, 3. kötet, Reáltanoda Alapítvány, 1995

Bertényi–Gyapay: *Magyarország rövid története*, Maecenas kiadó, 1992.

Varga Domokos: *Emlékezzünk eleinkről!* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996

Hercegh Géza: *Magyarország külpolitikája, 896–1919 között*. Kossuth Könyvkiadó, 1987

További, internetes források.

Összeállította: **Jancsó Erik,**
Kolozsvár

³ A legnagyobb Kínát és Mongóliát ölelte fel, kánjai kínai szokásokat vettek fel: ebből lett a Jüan-dinasztia birodalma. Közép-Ázsiában a Csagatáj kánság, s ettől nyugatabbra az Ilhanátus helyezkedett. Az Arany Horda az utóbbi kettőt észak felől határolta.

Gondolat

Magány

„Mai világunk legnagyobb betegsége nem a lepra vagy a tuberkulózis, hanem sokkal inkább az az érzés, hogy senkinek sem kellünk, senki sem törődik velünk, és hogy mindenki által elhagyottak vagyunk.” (Kalkuttai Teréz anyja)

Sokszor arra gondolunk, hogy hívő keresztény nem lehet magányos. Sőt, bűn az, ha a magányról panaszkodik.

– A hűséges hívő soha nincs egyedül! Hisz mindig ott van mellette az Úr Jézus! – mondogatják ilyenkor neki biztatón-kioktatón.

Ez valóban így van. De elgondolkodtam. Ha Teréz anyja nem volt jó keresztény, akkor hát senki. És mégis. Ő is átélte a magány szívvet-gyomrot összeszorító, fagyos évszakait. Persze, válaszolhatná valaki, mert miért is lett apáca! Ki kérte? Nem olvasta-e a Bibliában azt, hogy: „Nem jó az embernek egyedül lenni” (1 Mózes 2:18)? Ha férje, gyerekei lettek volna, bizonyára nem szenvedett volna a magány miatt!

Bizonyára...

De honnan is indul az egész?

Hát, újabban, modern világunkban a bölcsődéből. Igen, a jó, öreg bölcsiből. Nemrég olvastam egy amerikai, bölcsődében dolgozó hölgy tapasztalatát. Sandra, a bölcsődei óvónő (vagy pszichológus?) meséli:

„Körülbelül két hónapig segítettem egy egyéves kislánynak, aki az édesapjától és édesanyjától távol a bölcsődei élethez való alkalmazkodással küzdött.”

Telefonon naponta beszámolt az aggódó szülőknek Melody¹ fokozatos „fejlődéséről”, míg végül bekövetkezett a várva várt siker:

Kalkuttai Teréz fiatalon

a csöppség étvágya visszatért, és nyugodtan elfoglalta magát a teremben, társai és az éppen szolgálatos gondozónő társaságában.

Hiper-szuper fejlett világunkban új mesterségek jelentek meg: bébiszitter migráns dada; idősotthoni dolgozók; iskolai, óvodai és számtalan más fajta pszichológus.

– Miért ne? – kérdezhetné valaki.

Hát csak. Mert régebben, a nemrég letűnt kispados világban mindezekről nem tudtak. Milyen pszichológushoz jártak déd- és nagyszüleink? Kit kellett alkalmazni a kicsik mellé, míg az anyuka napestig – vagy talán hónapokig, évekig – távol volt? És hova lehetett berakni „az öregeket”, hogy elegánsan, és kisebb-nagyobb költséggel meg lehessen szabadulni tőlük?

Valóban, a régi világ másképp működött. Jól-rosszul, de másképp.

Nézem a fiatalokat. „Hát, kérem, ezek a mai fiatalok...!” – sópánkodik a mindenkori idősebb generáció. „Mert bezzeg a mi időnkben...”

Jó barátom, s egyben háziórosom évtizedekkel ezelőtt úgy döntött, hogy majd, ha megöregszik, ő sosem fog ilyen sületlenségeket mondogatni. Mivel minden nemzedék más, és meg kell értenünk, el kell fogadnunk a másságot.

Tehát, térjünk vissza. Nézem a fiatalokat. A patinás, kolozsvári Sétatéren. Amelynek ódon fáit majdnem kétszáz évvel ezelőtt ültette városunk református nőszövetsége. Ma új vezetés adminisztrálja az egészet. Néhány éve a fákat egy „toalettáló cégre” bízták, akik úgy megnyirbálták, csonkították őket, hogy platán meg hárs legyen a talpán, amelyik ezt kibírta. A lehulló levelek minden morzsáját pedig évente, ősz végére összeszedik, és műanyagzsákokba tömve elviszik. Nem fogják már fel, hogy a talaj teljesen kimerül?

De sebjaj, ha kiszáradnak, ültetünk újakat. Van erre is cég. Amelyeknek munka kell.

S a tóba nem, vagy csak alig folyik friss víz. Pár évtizede elrontották-dugaszolták a Szamosból vizet bőven ömlesztő csatornát. Így tettek a Tóközben levő tavakkal is. Romlanak, algásodnak. Végül is, minek nekünk tó meg park? Ha akarsz ilyet látni, nézd meg a youtube-on. Meg sétálj egyet digitálisan. Virtuálisan. Vannak erre is letölthető programok.

Tehát. Megint visszatérek. Nézem a fiatalokat. Látszik, hogy pár. Ilyen is egyre ritkább. Ülnek a padon. Szépek. A hölgyek ezt

¹ Nem a valódi neveket használtuk.

tudják is. Azért úgy öltözködnek, mintha levetkőzve lennének. Újabban inkább tetoválásokba burkolóznak. De a fiú mellette nem veszi el az eszét. Mobilizik. Meg a lány is. Időnként megmutatnak egymásnak valamit a mobiljukon. A másik bólogat, de szinte oda sem pillant. Mert az övé érdekesebb.

Fiatal anyukák tolják a babakocsit. Ezek legalább nem abortáltak. Ugyebár, a nemkívánt terhesség... Mert nyugaton a terhesség szó címkéje – a hatvanas évek szexuális forradalma óta – a „nemkívánt.” Azért kell végigbámulni az óvszerek számtalan változatát a hiper-szupermárketek kasszáinál várakozva. A rágcsik meg a cukorkák között. Te, ezek vajon nem a gyerekeinknek szánták a szabad szexet? Meg az egynemű szexet? Meg a robot-szexet? Satöbbit?

Mondom, hogy szép, új világ.

Tehát: most meg a fiatal anyukákat nézem. De senki sem néz vissza rám. Mindenki magával van elfoglalva. Ébresztő! Individualista világban élünk!

Sebaj. Eltelik. De mégis van egy baj. Az, hogy a baba is néz az anyukájára. A babakocsiból. De az meg vissza nem. Nem ugyan! Nem néz a kicsijére. Mert egyik kezével tolja a kocsit. A másikban pedig fogja a mobilt. S egyik ujjával gyakorlott módon görgeti. Ki tudja, miket. Talán a legújabb ruhák, cipők, kenceficék, frizurák, bútorok, külföldi munkahelyek, s effélék foglalják le. Ezek az igazán érdekesekek. Nem a baba.

Úgyis, ha letelik a két év, visszamegyek. De lehet, hogy hamarabb. Kell a pénz. S én élni akarok. Senki se kössön le! A baba majd megy a bölcsibe. Hétségén meg a nagyszülőkhöz. Ha még egyben vannak. Vagy anyámhoz. Mert az öregek is csak mind veszekedtek.

Azért váltak szét, meg el. Pénzt majd küldök neki. Mert lehet, hogy kimegyek Olaszba. Élni akarok!

Térjünk most vissza Sandra-hoz meg Melody-hez. Lehet, hogy senki sem fogja fel, de itt egy újabb amerikai tragédia van kibontakozóban. Mert az egy éves és két hónapos Melody belejött. Belerázódott a mai világ menetébe. Abba, hogy a szülők nem mellette, hanem valahol távol vannak. Miért? Lágerbe vitte őket Sztálin apó? Nem. Másvalaki. A pénz. A Mammon. Mert kell a pénz. Kell a karrier. Kell a villa-szerű, úszómedencés ház. Mindig ilyenről álmodtunk. A havi részletek pedig esztelenül nagyok. De úgy éreztük, kellett a gyerek is. De egyelőre persze meg kell értenie neki is, hogy...

Hogy ott van Sandra. Meg a gondozónők. Meg a mexikói dada. A héten újat vettünk fel, mert a régi drogozott. S ott van a nagy. Tavaly is egy hétre leugrott Kaliforniából. Mert ő ugyebár nagyon foglalt. Két helyen dolgozik, azonkívül jóga-, fitness-, meg többfajta más klubtag, és szeret utazni is. A világban. De Melody megérti. Mi is megértettük, amikor anyámék annak idején a bölcsibe raktak le. Kicsit nehezebben, de ment.

A férjessel is alig találkozunk. Késő este érünk haza mindketten, különböző helyekről. Nagy a nyomás a munkahelyeinken, a legjobbat kell, mint mondani szokás, naponta kiadni magunkból. Nehéz felszínen maradni. De hát azért tanultunk annyit. Sokat kell utazni is, sokszor egész héten hotelekben alszunk. Egyikünk itt, másikunk ott. Amikor mégis hazaérünk, csak ágyba hullunk. Melody olyankor már alszik. A dada szok-

ta lefektetni. Csak a hétvégeink szabadok. Olyankor legtöbbször kikapcsolódunk valahol. Persze, Melody-t nem vihetjük magunkkal. Otthon marad, hétvégi bébiszittert fogadunk. Hisz még fiatalok vagyunk, szórakozni vágyunk...

Sandra sikerélményt élt át. Apu és anyu is örvendtek. Mégis tragédia az egész. Mert Melodyben volt valami, ami ordított az anyukája után. Hogy rajta csüngjön, hogy az illatát érezze, hogy együtt főzzenek-mossanak-sétálganak-beszélgessenek. Anyucik, ébresztő! A kicsi még beszélni sem tud! Ki fogja megtanítani? Nem hallottatok még arról, hogy anyanyelv? Nem dadanyelv, bébiszitternyelv, gondozónőnyelv, pszichológusnőnyelv...

Melody azt akarja, hogy **Anyu** simogassa, puszilja, ölelje. Egész nap. Ott legyen a közelében, bármit tesz. És délután, meg este **Apuval!** Futni, röpdülni, a nyakában ülni, sikítózni! Mindkettőjükkel! Nem messziről, néha, telefonon!

Én ezt akarom!

De valami, ott mélyen, eltört bennem. E két sikeres hónapban. Megtanultam eltemetni magamban mindezt. Hogy bele ne bolonduljak a sírásba. Mert én még egy icipici, gyenge csöppség vagyok.

Most pedig, kedves olvasó, tekintsünk bele a jövőbe. Nemsokára a nagyinak lassan egy jó öregotthont kell majd kinézni. Természetesen, amelyet megengedhet magának. Mert gondolom, nem várhatja el, hogy mások terhére legyen. Melody eközben felnő, sikert-sikerre halmoz. Persze, ha még tart a világ. Tanul, sportol, karriert fut be. Férjhez megy, vagy szingli lesz, vagy a most divatos, szivárványszínű útra lép? Tudom,

senkit sem szabad elítélni, nyilvánvalóan...

Apuci meg anyuci is futják a maguk pályáját. S ahogy annak idején, telefonvégről tartják a kapcsolatot. A szép, okos, ügyes lányukkal. De már egyre ritkábban. Évente egyszer-kétszer. Szülinap, meg karácsony, ilyesmi. És lassan-lassan nekik is ki kell nézniük egy jó öregotthont. Mert ugyebár, senkit sem lehet megterhelni a bajaikkal...

A tragédia az, hogy valamit Melody megértett. Azt, hogy e világban minden fontosabb: a pénz, a diplomák, a külső, a hír-

Kedves Olvasók!

Az augusztusi szabadság időszakok miatt az augusztusi és szeptemberi lapszámot összevonjuk, és szeptember folyamán juttatjuk ki Önökhöz. Köszönjük szíves megértésüket!

név, a karrier, a kényelem, a szórákozás – mint a szeretteiddel való kapcsolat. Amihez sok idő, és élő szív kellene.

A tragédia az, hogy valami ott, mélyen eltört Melody-ben. Ez a valami az igazi szeretetre való kétségbeesett vágy. Amit e hideg, álszent világ csillogó-villogó szappanbuborékokkal akar pótolni. Eltápota e vágyat, magtagadta, eltömte útját. Mert így akarja érzésteleníteni magát a rettenetes lelki szenvedéssel szemben. Vajon ő is hagyni fogja, hogy sodorja a jeges ár? Együtt úszik majd a többi megfagyott emberrel?

„Ó, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg e halálnak testéből?” (Róma 7:24)

Neked, kedves olvasó, milyen pótlék jut magányodban? A napestig való tévzés? Valamilyen pusztító szenvedély? Az üresség,

amely betölt, és csak a végső, nagy semmire vár?

Isten a közösség Istene. Ő szerető, egymás társaságát sóvárgó lényeknek teremtett minket. Ő sóvárog utánunk. Alig várja, hogy örökre együtt legyünk. Örökre, azaz évmilliárdokig-trilliárdokig.

Ne törjük össze egymást többé. Válasszuk Őt, és egymást. Ma.

„Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.” (János 13:34)

Jancsó Erik, Kolozsvár

A **2023. július–december** időszakra, azaz **hat hónapra**, a *Világ Reménye* minimális előállítási költsége **25 lej**, melyet terjesztőinknek lehet átadni. Köszönjük az eddigi támogatókat!

Kedves Olvasók!

Ha tetszett ez a lap, és továbbra is szeretnék kapni, akkor a következő lapszám kézbesítésekor szóljanak terjesztőinknek, avagy jelezzék ezt a lakhelyüknek megfelelő, és az alábbiakban megadott megyei terjesztési felelősöknél – telefonhívás, vagy SMS által.

Ugyanakkor, lapunk fenntartása érdekében támogatást fogadunk el, melyet ugyancsak terjesztőinknek lehet átnyújtani. A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége **6 hónapra** (vagyis a 2023. július–december időszakra) **25 lej**.

Magyei terjesztési felelősök:

- ◆ Kovászna, Brassó: Márk Enikő, 0725 321 489
- ◆ Hargita: Fekete Ilona, 0740 106 422 – Udvarhelyszék, Polgár Szép Enikő, 0753 148 455 - Csík- és Gyergyószék
- ◆ Maros, Fehér: Nagy Szilvia, 0745 385 880
- ◆ Bihar: Verebi László, 0770 140 009
- ◆ Szatmár: Illyés Csilla, 0749 976 911
- ◆ Arad: Deák Andrea, 0743 626 963
- ◆ Temes: Kulcsár Lenke, 0753 161 576
- ◆ Szilágy: Farkas Csilla, 0742 301 743

◆ Kolozs, Máramaros és Beszterce:

Jancsó Erik, 0749 021 935

Régióink: Székelyföld, Partium (Bihar és Szatmár), Szilágyország, Kalotaszeg, Mezőség, Közép-Erdély, Bánság, Szászföld, Máramaros és Beszterce.

Világ Reménye, népünk reménye Interregionális havilap

Főszerkesztő: Jancsó Erik

Telefon: 0749 021 935

E-mail: vilagremony7@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható

és ingyenesen letölthető a

www.vilagremony.ro honlapról.

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12
Folyóiratunk ugyancsak megrendelhető Kolozsváron, a Cuza Vodă utca 16. szám alatti *Sola Scriptura Könyvesbolt*ban is.

Bankszámla: Asociația Pro Scriptura, CIF 37175079

Conturi Banca Transilvania:

RO72 BTRL RONC RT03 8390 6901 lejben, és RO22 BTRL EURC RT03 8390 6901 euróban.

ISSN/ISSN-L: 2784-0328

Készült: a *Viața și Sănătate Kiadó* nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A Világ Reménye egy magánkezelésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, annak jobb megismerésével együtt, előmozdítva az olvasók testi-lelki egészségét, és kiemelve ugyanakkor világunk, Erdély és a magyarság szellemi értékeit. Reméljük, hogy e folyóirat tartalma egyúttal mindnyájunk üdvösségét szolgálja.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail, avagy postai levél útján, a fentebb említett címen. Ugyanakkor szívesen fogadjuk olvasóink részéről a lapunk szellemiségével egyező cikkeket, tapasztalatokat, verseket, fotókat, s egyéb anyagokat. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Világ Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.